

ILLUFA 2

OKTÓBER 2016 / 2017

INFORMAČNÉ LISTY FAKULTY ARCHITEKTÚRY STU V BRATISLAVE

SLÁVNOSTNÉ OTVORENIE NOVÉHO ROKA NA STU

prof. Robert Redhammer, rektor STU

Slávnostným zasadnutím akademickej obce sa v pondelok 19. septembra 2016 začal akademický rok 2016/17 na Slovenskej technickej univerzite v Bratislave. Otvorili ho rektor STU Robert Redhammer, predseda Akademického senátu Ján Híveš a generálny riaditeľ sekcie vysokých škôl MŠVVaŠ SR Jozef Jurkovič. Rektor STU Robert Redhammer povedal: „V závere nového akademického roku si naša univerzita pripomenie 80. výročie právoplatnosti rozhodnutia o jej zriadení – 25. júna 1937. To však nie je začiatok technického vzdelávania na Slovensku, hlásime sa k odkazu Banskej akadémie v Banskej Štiavnici, kde boli pred viac ako 250 rokmi položené základy vzdelávania prepojeného s praxou a postavené na experimentoch, do ktorých boli zapojaní študenti.“ Vyzdvihol, že sa v uplynulom roku na STU podarilo dokončiť projekty Univerzitných vedeckých parkov. Vďaka novému špičkovému vybaveniu laboratórií sú vedci STU partnermi už vo viac ako tucte kľúčových európskych projektov Horizont 2020, ktoré prinášajú výsledky. „Veda však musí stáť na mladých ľuďoch, našou povinnosťou je rozvíjať talent nadaných mladých ľudí. Na STU každoročne podporíme projekty viac ako stovky mladých vedcov, tento rok sme rozšírili podporu na tímové

projekty, kde sme rozdelili viac ako 35-tisíc Euro na sedem projektov, podporujeme postdoktorandské projekty a finančne motivujeme vedcov publikovať v najprestížnejších vedeckých časopisoch,“ povedal rektor. Jozef Jurkovič z MŠVVaŠ SR poprial študentom aj pedagógom úspešný rok a pripomenul, že ministerstvo pripravuje národný program vysokoškolského vzdelávania a vyzval na diskusiu. Zástupcovia STU prejavili o diskusiu záujem, rektor STU verí, že výsledkom bude diferenciácia vysokých škôl podľa potrieb a zamerania. Predseda Akademického senátu STU Ján Híveš pripomenul potrebu zmien aj na nižších stupňoch vzdelávania a upozornil na nízke vedomosti študentov z matematiky a logického myslenia. Vyzval na znovu zavedenie maturity z matematiky. „Matematika nie je len o výpočtoch, je o spôsobe myslenia, ktorý je dôležitý nielen pre absolventov technických smerov,“ povedal Híveš a pripomenul, že na situáciu musia reagovať vysoké školy a to buď predĺžením bakalárskeho štúdia na 4 roky či doučovaním na špeciálnych seminároch. Na STU začne štúdium asi 13-tisíc študentov, na niektorých fakultách ešte nie sú dokončené zápisy. Najväčší záujem je o štúdium informatiky

a informačných technológií (FIIT, FEI) potom o štúdium chémie a potravinárskej technológie (FCHPT). Slovenská technická univerzita v Bratislave je modernou, výskumno-vzdelávacou inštitúciou. Vo svetovom rankingu univerzít Thimes Higher Education 2015 sa umiestnila na 601.-800. mieste a podľa slovenského rebríčka ARRA je najlepšou univerzitou pre chemické technológie, počítačové a technické vedy. V QS World University Rankings 2016 na 401.-450. mieste v kategórií Počítačové vedy a informačné technológie. Univerzita zapája študentov do vedeckého výskumu a do projektov pre prax. V roku 2015 sa na STU riešilo 294 výskumných projektov pre prax a takmer 500 výskumných projektov financovaných z grantov. Prostredníctvom Univerzitého podnikateľského inubátora STU podporila doteraz rozvoj viac ako 50 nových podnikov.

–red.upr.–
Zdroj: http://www.stuba.sk/new/generate_page.php?page_id=10355

doc. Lubica Vitková, dekan FA STU

PRÍHOVOR DEKANKY

Motivovanie zamestnancov v každej oblasti ich pôsobenia, orientácia nielen na pedagogiku, ale jej inováciu a zvýšenie kvality výučby, a najmä povzbudenie na vedecko-výskumnom a umelecko-tvorivom poli zostáva prioritou vedenia fakulty aj v tomto akademickom roku. Prepojenie vzdelávania s výskumom je cesta k skvalitneniu výučby a je zmyslom vysokoškolskej činnosti. Na fakulte máme vytvorený dobrý základ v podobe učiteľských a vedeckých konferencií zameraných na aktivitu fakulty. Tie vytvárajú priestor na verejné diskusie o skvalitnení jej hlavných činnosti. Ukázalo sa, že je to potrebný a nevyhnutný krok k sebareflexii, v nastavení „zrkadla“. Je len na nás, ako dokážeme na jednej strane prijať výzvy a problémy, a na strane druhej ich zhodnotiť v prospech napredovania fakulty. Úspechy fakulty, jej pozícia v rámci škôl architektúry na Slovensku, ale aj v medzinárodnom kontexte sú zaväzujúce pre manažment fakulty, zamestnancov a študentov. Doterajšie úspechy v oblasti vzdelávania, vedecko-výskumnej a tvorivo-umeleckej činnosti nás oprávňujú na to, aby sme boli hrdý na „značku“ našej fakulty a zároveň predstavujú záväzok pre skvalitňovanie našej ďalšej práce. Za naplnenie týchto cieľov sme zodpovední všetci. Preto by sme mali zostať profesionálne a odborne sebavedomou súdržnou „rodinou“ v zodpoved-

Vážení spolupracovníci, milé študentky a študenti Fakulty architektúry STU,

stojíme spoločne na prahu nového akademického roka 2016/17. Nový akademický rok je obdobím nových plánov a inovácií, ktoré majú priniesť zvýšenú kvalitu výučby a pozitívnym smerom posunúť rozvoj fakulty – Fakulty architektúry STU, ktorá je nositeľkou tradícií architektonického školstva na Slovensku. Veď tento akademický rok si pripomíname už 70 rokov výučby architektúry na Slovensku na Slovenskej technickej univerzite a 40 rokov od vzniku samostatnej Fakulty architektúry. V tomto akademickom roku sa bude výučba realizovať už v plnej miere podľa nových študijných plánov na základe komplexnej akreditácie študijných programov na našej fakulte. Pri ich zabezpečovaní bude potrebné veľa úsilia a osobnej motivácie zo strany pedagógov i študentov. Verím, že vo vzájomnej súčinnosti sa nám podarí dosiahnuť veľa úspechov. Úspechov vás – kolegov a študentov a cez ne aj našich spoločných – fakultných. Prioritou fakulty, osobitne v jej jubilejnom akademickom roku, zostáva posilňovanie jej dobrého mena ako doma tak v zahraničí, a rovnako v akademickom prostredí, v praxi a v spoločnosti.

nosti, v úspechoch aj pri riešení problémov. I tento akademický rok bude poznačený vplyvom metodiky Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR ohľadom financovania vysokých škôl, založenej na výraznom zhodnocovaní tvorivej vedecko-výskumnej a umeleckej činnosti. Pre nás všetkých to znamená vytvárať efektívny systém vedeckého bádania, vyvíjať úsilie v oblasti získavania výskumných grantov, ako aj edukačných či umeleckých projektov s optimálnym priemetom do pedagogickej činnosti. Relevantné výstupy v publikačnej a umeleckej činnosti a ich následné prezentovanie sa stali neodmysliteľnou súčasťou v tomto procese. Motivujúce pre nás všetkých je ich zviditeľňovanie ako na fakulte, tak v odbornej komunite a v spoločnosti.

Vy, študentky a študenti 1. ročníka bakalárskeho štúdia stojíte na začiatku cesty, ktorú ste si zvolili pre získanie kvalitného vysokoškolského vzdelania v študijných odboroch architektúra a urbanizmus alebo dizajn. Ako každý začiatok, aj tento pred vás kladie mnohé otázky, neistoty z nepoznaných vzťahov a očakávaných povinností v novom prostredí s novými ľuďmi. Zápis na štúdium vás oprávňuje využívať možnosti a výhody, ktoré fakulta a univerzita

študentom poskytujú, ale súčasne zaväzuje plniť si povinnosti študenta v súlade s požiadavkami vyplývajúcimi zo študijného programu. Musíte si uvedomiť, že stredoškolské „učíš sa“ nevyhnutne nahradíte vysokoškolským „chcieť študovať“, k čomu vás pedagógovia fakulty budú viesť. Je na Vás, aby ste si vybrali správnu cestu – študovať poctivo, systematicky, priebežne a s dimenziou času narábať rozumne. Zdolávejte všetky prekážky s ľahkosťou, študentským nadhľadom, ale vždy v záujme vlastného úspechu. V druhom stupni štúdia medzi nami vítam nielen bakalárov – absolventov našej fakulty, ale osobitne aj úspešných uchádzačov z iných vysokých škôl. Očakávame Vaše zanieietenie a svedomitý prístup k študijným povinnostiam, aby ste sa plnohodnotne zapojili do pestrého života fakulty. Doktorandské štúdium na FA STU tvorí mimoriadne dôležitú súčasť študijných programov. Štúdium je koncipované tak, aby najmä tímová práca interných doktorandov vytvorila fundament pre rozvoj vedecko-výskumných a pedagogických aktivít fakulty. V akademickom roku 2016/2017 sa vedenie fakulty bude naďalej snažiť zabezpečiť podmienky pre naplnenie výziev i náročných požiadaviek. Verím, že spoločným úsilím a zaneítením všetkých učiteľov, zamestnancov a študentov fakulty tieto úlohy zvládneme. Sme súčasťou našej jubilujúcej alma mater. My ju spoločne vytvárame a od nás závisí jej úspech.

Vo Vašej práci vám prajem veľa tvorivých nápadov, inšpirácií, študijných a výskumných úspechov, trpezlivosti a entuziazmu.

Lubica Vitková
dekan FA architektúry STU

INFORMAČNÉ LISTY FAKULTY ARCHITEKTÚRY STU V BRATISLAVE # 2

UNIVERZITA	Slávnostné otvorenie nového roka na STU	2
FAKULTA	Príhovor dekanky	3
FAKULTA	Slávnostná imatrikulácia prvákov	4
FAKULTA	Slávnosť k 40. výročiu fakulty	4–5
VÝSTAVA	Laureáti Ceny Dušana Jurkoviča – výstava / Absolventi FA STU – ocenené diela	6–21
PREDNÁŠKY	Reflexie architektúry/ Cyklus prednášok	22
PODUJATIE	Štvrtý manifest na FA	23
PODUJATIE	Canbridge na FA	24
PUBLIKÁCIA	Téma Obchodná	25
VÝSTAVY	Kubinských LEVEL v Košiciach/ Fresh art na FA	26–27
OZNAMY	Novinky v knižnici FA STU	28

SLÁVNOSTNÁ IMATRIKULÁCIA PRVÁKOV

Zľava: prodekan doc. Ján Ilkovič a prof. Robert Špaček, dekan doc. Lubica Vitková, prodekan arch. Branislav Puškár, predseda AS FA STU doc. Milan Andrés

V utorok 20. septembra 2016 o 9,00 hod sa na Fakulte architektúry STU v Aule Emila Belluša uskutočnila slávnostná imatrikulácia prvákov. V akademickom roku 2016/17 sa zapísalo na štúdium bakalárskych študijných programov 161 prvákov a prváčiek, z toho 128 na študijný program architektúra a urbanizmus a 33 na dizajn výrobkov. Oproti minulému roku je to pokles v počte prvákov o 37 študentov. Nových študentov na fakulte srdečne vítame!

– zdroj: ŠO FA STU, foto: Matej Kováč –

prof. Ladislav Lábus, dekan FA ČVUT

arch. Imrich Pleidel, predseda SKA

arch. Branislav Puškár, prodekan

Primátorka Banskej Štiavnice Mgr. Nadežda Babiaková dáva dekanke doc. Lubici Vitkovej FA STU Ďakovný list v mene mesta Banská Štiavnica ako ocenenie spolupráce a výtvarné dielo ako dar.

zľava prof. Filip Trnka, prof. Matúš Dulla, arch. Lubomír Závodný, arch. Imrich Pleidel

zľava arch. Pavel Paňák, prof. Janka Krivošová, prof. Imrich Tužinský, prof. Filip Trnka

Dekanka ocenila arch. Milana Lojdlu, nášho kolegu z USA

Dekanka ocenila arch. Pavla Paňáka, doc. Ivan Gürtler, prof. Julián Keppel, arch. Loran Krajčovič, arch. Tibor Varga, prof. Peter Gál vpravo v úzadi

doc. Lubica Vitková, dekan FA STU

SLÁVNOSŤ K 40. VÝROČIU FAKULTY

Otvorenie akademického roka 2016/17 v Aule prof. Emila Belluša v utorok 20. septembra 2016 na Fakulte architektúry STU sa nieslo v duchu osláv 40. výročia samostatnej fakulty a 70. výročia výučby architektúry na STU a na Slovensku. Zhromaždenia sa zúčastnili nielen poprední predstavitelia FA STU, STU, ako aj predstavitelia profesijne spriaznených a spriatelnených vysokých škôl zo Slovenska a Čiech: predseda AS STU prof. Ing. Ján Hivěš, PhD., dekan a prodekan STU doc. Ing. Peter Makýš, PhD., prodekan SvF, prof. Dr. Ing. Miloš Oravec, dekan FEI, prof. Ing. Ján Šajbidor, DrSc., dekan FCHPT, prof. Dr. Ing. Jozef Peterka, dekan MTF, prof. Ing. Mária Bieliková, PhD., dekanka FIT; rektor VŠVU v Bratislave prof. akad. mal. Stanislav Stankóci, rektor FU TU v Košiciach doc. Ing. Ján Kanócz, CSc. prorektorka FZKI SPU v Nitre doc. Ing. arch. Roberta Štěpánková, PhD., dekan FA ČVUT v Prahe prof. Ing. arch. Ladislav Lábus, PhD. dekan FA VUT v Brne a kvestor STU Ing. Dušan Faktor. Pritomní boli aj predstavitelia profesijných združení Ing. arch. Juraj Hermann, predseda SAS a Ing. arch. Imrich Pleidel, predseda SKA; z Velvyslanectva Brazílie bol hosťom ministerský radca Marco Antonio Nakata; prišli predstavitelia samosprávy primátorka mesta Banská Štiavnica, Mgr. Nadežda Babiaková a predseda Bratislavského samosprávneho kraja Ing. Pavol Frešo, predstavitelia spolupracujúcich firiem a ďalší hostia.

Vo svojom príhovore dekan FA STU doc. Ing. arch. Lubica Vitková povedala: „Škola architektúry bola založená na základe dlhoročného úsilia silných osobností, na báze otvorenosti, tradície, zamerania, profesionality a vízií. Predchodkyňu dnešnej Fakulty architektúry, Fakultu architektúry a pozemného staveľstva SVŠT, zakladateľ profesor Emil Belluš s úspešnými architektmi i akademikmi prizvanými z domáceho slovenského prostredia a z Čiech. Profesor – zakladateľ vŕtlačí fakulte i výučbe architektúry svoju pečať a škola vychovala celé generácie slovenských architektov a dizajnérov úspešne pôsobiacich doma i v zahraničí. Výučba architektúry na SVŠT bola už od začiatku previazaná s medzinárodným priestorom, počas celého vývoja architektonického vzdelávania, hlavne cez aktivity pedagógov vo významných medzinárodných organizáciách a vďaka úspechom v medzinárodných súťažiach. Otvorenosť inštitúcie novým myšlienkami a trendom mala v priebehu svojho vývoja rôznu mieru, vždy v závislosti od spoločensko-politickej situácie, ale i od osvietnenosti samotných profesorov, dekanov, či pedagógov. Osobitne intenzívne škola využívala obdobia politického uvoľnenia a možnosti, ktoré priniesla demokracia, keď sa po roku 1990 stala súčasťou otvoreného medzinárodného priestoru. Pre fakultu sa stala cenná spolupráca s architektonickými školami i s architektonickou praxou, či s príbuznými odbornými predovšetkým v rámci Európy. Fakulta architektúry STU, ako jedna z prvých fakúlt na Slovensku, zareagovala na bolonskú deklaráciu a aplikovala jej princípy do svojich študijných programov. Diplomy inžiniera architekta vydané Slovenskou technickou univerzitou na Fakulte architektúry v Bratislave v študijnom odbore S.I.1. Architektúra a urbanizmus sú s účinnosťou od akademického roku

2007/2008 uznané komisiou Európskej únie. Dnešná Fakulta architektúry STU v Bratislave má svoju nezameniteľnú identitu, dlhoročnú tradíciu, medzinárodný kontext a svoje poslanie. Za každých okolností a v každom období bolo a do dneška je jej prvotným poslaním vychovať architektov, urbanistov, dizajnérov, aby zveľadovali prostredie, dokázali sa uplatniť v bohatom spektre oblastí spoločenského života a praxe ako doma, tak aj v globalizovanom svete. Keďže fakulta je súčasne nositeľom nových myšlienok a šíriteľom poznania a osvety, bádanie, výskum a objavovanie v rámci architektonickej, urbanistickej, umeleckej vedy a príbuzných disciplín, sú jej prirodzenosťou rovnako ako kvalitná a inovátiivna tvorba.“

Pri príležitosti 40. výročia založenia fakulty doc. Ing. arch. Lubica Vitková, PhD., dekan FA architektúry STU ocenia pamätnými medailami a pamätnými listami spolupracujúce fakulty a inštitúcie, významných profesorov a vybraných pedagógov fakulty:

> **pamätnými medailami**
prof. Ing. arch. Matúša Dulla, DrSc.
prof. Ing. arch. Janku Krivošovú, PhD.
prof. Zenona Jana Pudlowskeho, Univerzita Krakow, WIETE
Ing. arch. Pavla Paňáka, hosťujúceho profesora prof. Ing. arch. Filipa Trnkusa, PhD.
prof. Ing. arch. Imricha Tužinského, CSc.
Ing. arch. Lubomíra Závodného, hosťujúceho profesora Slovenskú komoru architektov, prevzal Ing. arch. Imrich Pleidel, predseda SKA

> **pamätnými listami**
Mesto Banská Štiavnica, reprezentované primátorkou Mgr. Nadeždou Babjakovou Fakultu architektúry ČVUT v Prahe Fakultu architektúry VUT v Brne Fakultu umení TU v Košiciach Fakultu záhradníctva a krajinného inžinierstva SPU v Nitre Prvú stavebnú sporiteľňu, a. s. Spolok architektov Slovenska Stavebnú fakultu STU v Bratislave Ústav stavebníctva a architektúry Slovenskej akadémie vied Vysokú školu výtvarných umení v Bratislave

Ing. arch. Katarínu Boháčovú, PhD.
prof. Ing. arch. Petra Gála, PhD.
prof. Ing. arch. Pavla Gregora, PhD.
doc. Ing. arch. akad. arch. Ivana Gürtlera, PhD.
Ing. arch. Vladimíra Haina, PhD.
doc. Ing. arch. Nadeždu Hraškovú, PhD.
Ing. arch. Jelicu Janotovú
prof. Ing. arch. Juliána Keppla, PhD.
doc. Ing. Veroniku Kotradýovú, PhD.
prof. Ing. arch. Bohumila Kováča, PhD.
Ing. arch. Jána Legényho, PhD.
Mgr. art. Michalu Lipkovú, ArtD.
Ing. arch. Milana Lojdlu
doc. akad. soch. Milana Lukáča
prof. Dr. Ing. arch. Henrietu Moravčíkovú
prof. akad. soch. Petra Paliatku
prof. Ing. arch. akad. arch. Ivana Petelena, PhD.

Dr. h. c. prof. PhDr. Ludovíta Petránkeho, DrSc.
prof. Ing. arch. Janu Pohančiovú, PhD.
doc. Ing. arch. Leu Rollovú, PhD.
prof. Ing. arch. Vladimíra Šimkoviča, PhD.
Ing. arch. Lukáša Šípa, PhD.
prof. Ing. arch. Roberta Špačka, CSc.
doc. Ing. akad. arch. Lubomíra Titla, CSc.
prof. Ing. arch. Petra Vodrážku, PhD.

Primátorka Banskej Štiavnice Mgr. Nadežda Babiaková odovzdala dekanke doc. Ing. arch. Lubici Vitkovej, PhD. a Fakulte architektúry STU Ďakovný list a výtvarné dielo, ktorými ocenila dlhoročnú spoluprácu s Fakultou architektúry STU. Na záver slávnostného zasadnutia zaznelo niekoľko diel z repertoáru Speváckeho zboru Tempus pod taktovkou Juraja Chlpika.

red-foto Matej Kováč -

Dekanka ocenila doc. Lubomíra Titla

Dekanka ocenila prof. Janku Krivošovú

arch. Juraj Hermann, predseda SKA, Ing. Miloš Blanárik, PSS, Mgr. Nadežda Babiaková, primátorka Banskej Štiavnice, doc. Roberta Štěpánková, prorektorka SPU v Nitre, doc. Ján Kanócz, dekan FU TUKE v Košiciach, prof. Stanislav Stankóci, rektor VŠVU, doc. Ján Hrubý, dekan FA VUT v Brne, prof. Ladislav Lábus, dekan FA ČVUT v Prahe, Ing. Pavol Frešo, predseda BSK, Ing. Dušan Faktor, kvestor STU

Dekanka ocenila arch. Pavla Paňáka

Dekanka ocenila prof. Matúša Dulla

Dekanka ocenila prof. Imricha Tužinského

5

Dekanka ocenila prof. Filipa Trnkusa

Dekanka ocenila arch. Lubomíra Závodného

LAUREÁTI CENY DUŠANA JURKOVIČA – ABSOLVENTI FA STU

Rok 2016 je pre Fakultu architektúry významný dvomi výročiami: 40. výročím svojho vzniku a zároveň 70. výročím výučby architektúry na pôde STU¹⁾. Po sérii podujatí, ktoré sa uskutočnili počas prvej polovice roku 2016 nový akademický rok 2016/2017 otvorila výstava **Laureáti Ceny Dušana Jurkoviča – absolventi FA STU**. Myšlienkou výstavy bolo prepojiť oslavy výročia architektonického vzdelávania s jednou z najprestížnejších cien za architektúru na Slovensku. Výstava vznikla z podnetu vedenia Fakulty architektúry STU – dekanky Lubice Vítkovej a predkana Roberta Špačka – a prezidenta Spolku

architektov Slovenska Juraja Hermanna. Výstavu pripravili Fakulta architektúry STU v spolupráci so SAS, ktorý je spolu s Fondom výtvarných umení (FVU) zriaďovateľom tejto výročnej ceny. Do roku 1990 pôvodne udeľoval Cenu Dušana Jurkoviča Zväz slovenských architektov (ZSA), no Spolok architektov Slovenska ako nástupníčka profesijná organizácia ZSA, v tejto tradícii pokračuje. Konceptiu výstavy zastrešili Nina Bartošová z Ústavu dejín a teórie architektúry a obnovy pamiatok FA STU a Zoja Droppová (SAS / Projekt Revue).

PÁR FAKTOV Z HISTÓRIE

Cenu Dušana Jurkoviča Zväz Slovenských architektov zriadil v júni 1964 ako trvalú poctu pamiatke zakladateľovi modernej slovenskej architektúry Dušanovi Samuelovi Jurkovičovi. Ide o najstaršie ocenenie architektúry na Slovensku. Spolok architektov Slovenska ju udeľuje autorovi alebo autorskému kolektívu za realizované architektonické alebo urbanistické dielo, ktoré prispieva ku zvýšeniu úrovne a prestíže architektonickej alebo urbanistickej tvorby na Slovensku. Prvé ceny odovzdal vtedajší predseda ZSA profesor Jozef Lacko 28. augusta 1964, v predvečer osláv 20. výročia Slovenského národného povstania, ako ocenenie tvorby za predchádzajúci rok 1963. Medzi prvými laureátmi Ceny Dušana Jurkoviča boli: architekt a urbanista Emanuel Hruška za vedecko-teoretické dielo Vývoj stavby miest, architekt a teoretik Martin Kusý st. za Budovu Strojnickej fakulty SVŠT na vtedajšom Gottwaldovom námestí (dnes Námestie slobody) a architekti Štefan Svetko a Ondrej Dukát za Sídliisko na ulici Februárového víťazstva (dnes Račianskej) v Bratislave. Udeľovaním ocenenia vo väzbe na predchádzajúci rok sa pokračovalo až na niekoľko výnimiek, aj počas obdobia, keď Cenu Dušana Jurkoviča v rokoch 1975–1988 nahradila Cena ZSA. Po prevrate v roku 1989 sa konalo zhromaždenie architektov

a študentov (členov aj nečlenov ZSA) a zvolili si Akčný výbor, ktorý pracoval v prechodnom období do 10. marca 1990, keď na zhromaždení architektov Slovenska v Bratislave bol zrušený Zväz slovenských architektov a bol založený Spolok architektov Slovenska, ako nástupníčka organizácia zväzu. Cena ZSA zanikla a dňa 12. februára 1991 Rada SAS schválila obnovenie Ceny Dušana Jurkoviča. Označuje sa už len rokom udelenia ceny. Okrem Ceny Dušana Jurkoviča Spolok architektov Slovenska zriadil ešte v roku 1990 Cenu Emila Belluš, ktorá sa udeľuje za celoživotné dielo a v roku 2003 aj Cenu prof. Martina Kusého za teoretickú a publikačnú činnosť. Tieto ceny boli v šesťdesiatych až sedemdesiatych rokoch 20. storočia súčasťou kategórií zahrnutých do Ceny Dušana Jurkoviča, resp. do Ceny ZSA. **Výstava Laureáti Ceny Dušana Jurkoviča – absolventi FA STU** približuje výber diel – realizácií a projektov, ktoré získali Cenu Dušana Jurkoviča alebo Cenu ZSA. Výber sa sústreďuje predovšetkým na diela, ktorých autormi alebo spoluautormi sú absolventi 40-ročnej Fakulty architektúry STU. Cieľom výstavy, ktorá je orientovaná na odbornú aj širšiu verejnosť, je nielen prezentovať jednotlivé ocenené diela, ale takisto pripomenúť ich význam pretože viaceré z nich dosahovali vysokú až svetovú úroveň. Retrospektívny ráz expozície dáva možnosť konfrontovať úroveň architektonických diel počas daného obdobia. Nejde teda len o oslavnú retrospektívu ocenených diel a ich tvorcov, ale do určitej miery ide o na základe vybraných diel kritický pohľad nepriamo zhodnocujúci úroveň výučby architektúry. V pomerne krátkom čase ide už o druhú výstavu, ktorá sa viaže k Cene Dušana Jurkoviča. V roku 2013, pri príležitosti 50. výročia ceny kurátorky Zoja Droppová a Darína Šabová (v spolupráci s Galériou Cypriana Majerníka a so Slovenským filmovým ústavom v rámci širšieho cyklu podujatí pod názvom 1963) uviedli výstavu, ktorej cieľom bolo „pozrieť sa na dianie v architektúre na

Slovensku pred päťdesiatimi rokmi a na jej odkaz pre súčasnosť“. Podobne ako pri výstave 1963 aj tu padlo rozhodnutie kurátoriek prezentovať dobovú podobu ocenených diel. To však znamenalo, že bolo potrebné uspokojiť sa s kvalitou dostupných materiálov, ktorých hlavným zdrojom výberu diel bol časopis Projekt. Projekt – ako jeden z najstarších kontinuálne vychádzajúcich odborných a umeleckých časopisov na Slovensku aj v bývalom Československu (vychádza od roku 1959) – nám poskytol nenahraditeľný zdroj archívneho materiálu. Nakoľko na konci deväťdesiatych rokov 20. storočia začal SAS katalógy Ceny Dušana Jurkoviča vydávať ako samostatné publikácie, a tie tiež poskytli vhodné podklady na výstavu.

Každé výročie sa spája s príležitosťou nielen oslavovať, ale nabáda aj bilancovať, čo môže pomôcť určiť ďalšie smerovanie do budúcnosti. Aj preto bolo pôvodnou ambíciou výstavy sprostredkovať návštevníkovi informácie, na základe ktorých by bolo možné jasne zhodnotiť charakter a úroveň výučby architektúry na FA STU v konfrontácii s inými inštitúciami prostredníctvom ocenených autorov. Od tohto zámeru sa upustilo pretože v tomto momente nie je dostatok jednoznačne zovšeobecniteľných údajov. FA STU, založená v roku 1976 ako prvá samostatná inštitúcia zabezpečujúca vzdelávanie architektov na Slovensku a síce sa síce kryje s 37. ročníkmi udeľovania cien (Ceny Dušana Jurkoviča a Ceny ZSA), avšak mnohí z laureátov týchto ročníkov sú absolventmi už zaniknutej Fakulty architektúry a pozemného stavebníctva (1950–1960) alebo absolventmi Stavebnej fakulty v období pred vznikom Fakulty architektúry. Prvý naozajstný absolvent Fakulty architektúry STU získal cenu až v roku 1982 a za toto obdobie (1982–2015, keďže cena za rok 2016 ešte nebola udelená), tvoria takmer rovnaký počet laureátov, ktorí sú absolventmi Fakulty architektúry a pozemného stavebníctva alebo Stavebnej fakulty do roku 1976 (32 ocenených), ako laureáti FA STU (36 ocenených). Z analýzy dát sa dalo identifikovať, že najsilnejšími ročníkmi z pohľadu ocenených architektov z FA STU boli roky: 1979 (päť ocenených), 1982 (štyria ocenení) a roky 1978, 1983 a 1989 (traja ocenení). Z hľadiska zastúpenia žien a mužov – údaj, ktorý môže byť zaujímavý aj z hľadiska politiky Európskej únie vychádza, že hoci od roku 1977 zastúpenie žien medzi študentmi na FA STU výrazne stúplo (z niekdajších 24 % na vyše 50 %), tento fakt sa však neodrazil na autorstve oceňovanej architektúry za posledných 24 rokov. Za obdobie posledných 24 rokov udeľovania Ceny Dušana Jurkoviča to boli len

dve absolventky FA STU z rokov 1991–2015, ktoré sú v tíme laureátov Ceny Dušana Jurkoviča: za rok 1999 a za rok 2015²⁾. Posledné dve desaťročia rokov je zastúpenie medzi laureátmi Ceny Dušana Jurkoviča spomedzi absolventov FA STU veľmi silné, čo sa na jednej strane dá interpretovať ako pozitívny ukazovateľ z hľadiska kvality vzdelávania, no z hľadiska dominujúcej pozície FA STU, ktorú v rámci výučby architektúry na Slovensku predstavuje, z toho ťažko možno vyvodzovať jednoznačné závery. Na základe toho kurátorky nechávajú priestor pre konečné hodnotenie najmä na návštevníkovi.

red. upr. ID podľa textu k výstave-

foto Matej Kováč a Irena Dorotjaková

1. S výučbou architektúry sa na pôde SVŠT (dnes STU) začalo pred 70. rokmi. 26. augusta 1946 bolo zriadené na Odbore inžinierskeho stavebníctva SVŠT Oddelenie architektúry a pozemného stavebníctva nariadením Zboru povereníkov č.106 Zb. nar.

2. Architektka Eva Faragóová (Cena Dušana Jurkoviča za 1999 – v tíme autorov Územný plán mesta Poprad) absolvovala FA STU ešte v roku 1982, architektka Lubica Koreňová (Cena Dušana Jurkoviča za 2006 – Bytový dom Skelet) absolvovala FA STU ešte v roku 1979. Architektka Karín Barényiová rod. Havierová (Cena Dušana Jurkoviča za 1999 – v tíme autorov Nemecký vojenský cintorín vo Vačej) absolvovala v roku 1991. Architektka Diana Šajdová, ktorá je absolventkou FA STU z roku 2006, bola uvedená ako spolupracovníčka pri ocenenom diele architektov Jána Studeného a Davida Kopeckého – Rodinného domu na Partizánskej ulici v Bratislave v roku 2015.

prof. Henrieta Moravčíková so županom Pavlom Frešom

prof. Robert Špaček a kurátorky arch. Nina Bartošová a Mgr. Zoja Droppová

zľava arch. Juraj Hermann, predseda SAS, arch. Nina Bartošová - kurátorka výstavy, dekanka doc. Lubica Vítková, Mgr. Zoja Droppová - kurátorka výstavy

CHRONOLOGICKÝ PREHĽAD UDELENÝCH CIEN

ZA ROK 1963
Emanuel Hruška
Vývoj stavby miest (vedecko-teoretické dielo)

Martin Kusý
Strojnícka fakulta v Bratislave, námestie Slobody (býv. Gottwaldovo)

Štefan Svetko, Ondrej Dukát
Sídliisko na Račianskej ulici (býv. Februárového víťazstva) v Bratislave

ZA ROK 1964
Milan Hladký, Milan Beňuška, Ján Steller, Tomáš Hollarek, Rudolf Surový
Progressívne riešenie základných urbanistic-kých faktorov, funkčné a organizačné členenie plôch mesta a ich vzájomná väzba

Karol Paluš
Bytová výstavba na Miletičovej ul. v Bratislave

Vojtech Vilhan a Ferdinand Milučký
Za výsledky dosiahnuté v interiérovej tvorbe a výstavnictve

ZA ROK 1965
Michal Scheer
Výškový bytový dom v Nitre

Vladimír Dedeček a in memoriam Rudolf Miňovský
Vysoká škola poľnohospodárska v Nitre

Karol Chudomelka
Projekt a rekonštrukcia strednej časti Oravského zámku a Thurzovho domu v Banskej Bystrici

ZA ROK 1966
Ľudovít Jendreják, Ferdinand Konček, Lubomír Titl, Ilja Skoček, Georg Thursunov
Vysokoškolský internát na Legionárskej ul. v Bratislave

Dušan Kedro, Ladislav Pinkalský, Ilja Skoček, Tibor Gebauer, Štefan Ďurkovič, Ferdinand Milučký, Ferdinand Konček, Lubomír Titl
Urbanistický koncept mesta pre 60 000 oby- vateľov vo „F“ obvode Bratislavy (Ružová dolina, Štrkovec)

ZA ROK 1967
Ferdinand Milučký
Za významný koncept a realizáciu Krematória v Bratislave

Stanislav Talaš, Ferdinand Milučký, Vojtech Vilhan
Za výtvarno-architektonický prínos pri realizá- cii súboru Československého pavilónu v Montreale

Karol Paluš, Jozef Chovanec
Výskumný ústav ekonomiky a organizácie stavebníctva v Bratislave

V ROKU 1968
Emanuel Hruška
Publikácia Problémy súčasného urbanizmu

ZA ROK 1969
Emil Belluš
Za celoživotné dielo

Oldřich Starý
Za celoživotné dielo

ZA ROK 1970
Ivan Michalec, Róbert Ondrejka
Podrobný územný plán kúpeľného stredu Trenčianskych Teplíc

Eugen Kramár, Ján Šprlák-Uličný
Krajinárske a urbanistické riešenie s prihliad- nutím na komplexné riešenie športového areálu – lyžiarsky športový areál Štrbské Pleso

Dušan Kuzma
Pamätník SNP v Banskej Bystrici

Ivan Matušík
Obchodný dom Prior v Bratislave

Kolektív SÚPSOP
Súpis pamiatok na Slovensku

ZA ROK 1971
Pavol Merjavý
Múzeum TANAP v Tatranskej Lomnici

Martin Kusý
Publikácia Architektúra na Slovensku 1918–1945

Vladimír Karfík
Za celoživotné dielo

ZA ROK 1972
Viktor Uhliarik, Jozef Schuster
Sanatórium Balnea Grand a Balnea Splendid v Piešťanoch

Ferdinand Milučký, Jozef Chovanec
Spoločenský dom pre Československé veľvysla- nectvo v Moskve

Karol Revický in memoriam
Za celoživotné dielo (udelili 26. 8. 1972)
Rudolf Krajčíček
Smerný územný plán Piešťan

CENA ZVÄZU SLOVENSKÝCH ARCHITEKTOV:

ZA ROK 1975
Jozef Dubravický, Rudolf Husár
Obytný súbor Nitra-Chrenová II. a III.

Jozef Struhař, Václav Čurilla, Oľga Maňková
Televízne centrum v Mlynskej doline, Bratislava

Ladislav Horniak, Milan Beňuška, Agnesa Zibrinová, Ján Žiška, Imrich Jankovič
Riešenie vybraných problémov výhľadovej výstavby Slovenska (publikácia)

ZA ROK 1976
Jozef Fabián, František Belka, Ján Kupec
SÚP aglomerácie Banská Bystrica

Milan Šavlík
Sanatórium a balneoterapia Krym v Trenčianskych Tepliciach

ZA ROK 1977
Julián Hauskrecht, Štefan Ďurkovič
Javorina Vysoké Tatry, účelové zariadenie ÚV KSC

Lumír Lýsek, Lýdia Titlová
budova Slov. Zväzu spotrebných družstiev, Bratislava, Bajkalská ul.

Richard Pastor
sanatórium Helios, Štrbské Pleso

ZA ROK 1978
Vincent Maník
ÚPSÚ Banská Štiavnica

Jozef Slíž, Eva Grébertová, Alexander Braxatoris
Spoločenský dom v Dunajskej Strede

Pavel Špička
Viacúčelová športová hala v Prievidzi

ZA ROK 1979
Jaroslav Vítek
Liečebný dom Choč, kúpele Lúčky

Pavol Bartúnek
Farma pre 7600 kusov hovädzieho dobytky v Dunajskej Strede

Jozef Chrobák
Dom kultúry ROH v Banskej Bystrici

ZA ROK 1980
Lumír Lýsek
Obchodný dom Jednota v Trnave

Ľudovít Jendreják, Ladislav Kušnír, Peter Puškár
Prístavba budovy Vlády SSR v Bratislave

Tibor Zalčík
Publikácia Urbanistická tvorba obytného prostredia

ZA ROK 1981
Ľudovít Jendreják, Ladislav Kušnír, Vladimír Husák, Ján Šitinger, Peter Puškár
Obchodné zastupiteľstvo ČSSR v Moskve

Milica Marcinková, Eleonóra Sopková
Dom kultúry v Bojniciach

Stanislav Toman, Otto Sedlák, Gabriela Cimmermanová
Hotel Slovakia v Žiline

ZA ROK 1982
Dušan Bystrický, Ivan Slameň, Branislav Somora
Juniorohotel CKM Sputnik v Bratislave

ZA ROK 1983
Viktória Cvengrošová, Virgil Droppa
Rekonštrukcia a dostavba pobočky Slovenskej sporiteľne, Bratislava

ZA ROK 1987
Viktória Cvengrošová, Virgil Droppa, Milan Veselý
Architektonicko-výtvarné riešenie BIB`87

Ivan Marko, Marta Kropiláková, Marián Šmotlák
Polyfunkčný dom na Palackého ul., Bratislava

Ivan Slameň, Branislav Somora
Kultúrny dom ROH v Spišskej Novej Vsi

ZA ROK 1988
Viera Mecková, Juraj Marth, Ladislav Sulík
Administratívna budova v Žiline

Ferdinand Milučký, **Peter Bouda**, **Ivan Masár**, Askold Žačko
Klenotnica, expozícia Klenoty dávnej minulos- ti Slovenska, Bratislavský hrad; rekonštrukcia a interiéur.

Jozef Danák, Dušan Dóka, **Dušan Kmety**, **Katarína Viskupičová**, Pavol Dobrotka
Gottwaldovo námestie a pešia zóna v Trnave

Cenu Dušana Jurkoviča znovu zriadil v roku 1991 Spolok architektov Slovenska a Slovenský fond výtvarných umení.

Pavol Ondreička
Dom potravín, Levice

Ján Zeman, Imrich Jankovich
Publikácia Modernizácia bytového fondu

ZA ROK 1984
Oľga Ondreičková
Obvodná pošta Praha 4

Ján Valek, Michal Borguľa
Územný plán Nitra, Mlynárce-Diely

Ján Bahna, Lubomír Mihálik, František Kalesný, Peter Minarovič, Pavel Čížek
Obchodný dom Ružinov, Bratislava

ZA ROK 1985
Ivan Kočan, Dušan Bálent, Mikuláš Breza, Marián Malovaný, Eduard Horváth
Okruhový dom armády v Trenčíne

Dušan Boháč, Ivan Slameň, **Lubomír Boháč**, Marián Jurčo
Dom slovenskej kultúry v Prahe

Rudolf Šteis
Publikácia Nový urbanizmus

ZA ROK 1986
Jozef Liščák, Juraj Lupták
Chemicko-technologická fakulta SVŠT, Bratislava

Ľudovít Kupkovič, Andrej Bašista
Športová hala v Žiline

Rastislav Janák, Jelica Janotová, Katarína Okálová, Milan Moncol, **Vladimír Barlok**
Rekonštrukcia komplexu objektov na Klobučníckej 2 a 4; interiéur parteru a pamiat- ková obnova Hummelovho domu v Bratislave

1995
Viktoria Cvengrošová, Virgil Droppa
Rekonštrukcia a dostavba pobočky Slovenskej sporiteľne, Bratislava

1996
Ratislav Janák, Oľga Janáková, **Rudolf Melčák**, Jan Uchytíl
Vybavovacia budova II. na Letisku M.R. Štefánika v Bratislave

1997
Peter Abonyi, **Martin Bišfan**
Rímsko-katolícky kostol Najsvätejšieho srdca Ježišovho, Lomná

Ján Bahna, Igor Palčo, **Lubomír Závodný**, Miloš Juráni
Budova centrály VÚB a.s., Bratislava – Mlynské Nivy

Martin Drahovský, Peter Pásztor, **Pavol Šimko**
Rekonštrukcia hotela Bankov, Košice

1998
Peter Vavrica, Miloš Maličevič, Ivan Jarina
Riadiaca a letová veža, Letisko M.R. Štefánika v Bratislave

1999
Juraj Polyák
Fakulta záhradníctva a krajinného inžinierstva SPU v Nitre

Kalin Cakov, Emil Makara, Ján Obušek, Metodiy Monev, Miloš Djuračka, ateliér cakov-makara
Vinársky komplex In Vino, Modra

Anna, Bohuslav a Ján Pernecký, architektonický ateliér BP
Pamätník obetiam holokaustu, Bánovce nad Bebravou

Norbert Šmondrk, štúdio K.F.A.
Polyfunkčný dom VELES, Bratislava

Roman Halmi, Peter Jurkovič, Lukáš Kordík, Števo Polakovič, ateliér gutgut
Bytový dom INNER city residence, Bratislava

2001
David Kopecký, Ján Studený
Rodinný dom, Stupava

2002
Ivan Matušík
Elipsion – dom pri Slnecných jazerách v Senci

2003
Miroslav Tomík
Vila N, Uherské Hradište, Česká republika

2004
Dušan Burák, Michal Burák, **Ctibor Reiskup**
Základná umelecká škola v Smižanoch

2005
Michal Gaj st., **Martin Repický**
Hospic sv. Alžbety, Lubica

2006
Lubica Koreňová
Bytový dom Skelet, Žilina

2007
Peter Sticzay-Gromski
Octopus Habitat, Bratislava

2008
Ivan Matušík, **Sebastián Nagy**
Bytový dom Triangolo, Nitra

2009
Jakub Cigler, Vincent Marani, Petr Kužela, Ondřej Hrozinka, Tomáš Bíma, Jan Hofman
DIGITAL PARK Bratislava

2010
V tomto roku porota hlavnú cenu neudelila. Udelené boli 4 nominácie bez určenia poradia:

8

9

CENA ZVÄZU SLOVENSKÝCH ARCHITEKTOV ZA ROK 1982

ÚZEMNÝ PROJEKT ZÓNY DLHÉ DIELY, BRATISLAVA

JOZEF SLÍŽ, EVA GRÉBERTOVÁ, VLADIMÍR ŠČEPÁN, VLADIMÍR ZIGO, TIBOR GEBAUER, JÁN MIŠÍK, JOZEF ONDRIÁŠ, MIROSLAV FAŠUNG

Spracovateľ: Stavoprojekt Bratislava
Subdodávateľ: Štátny výskumný projektový a typizačný ústav Bratislava
Obstarávateľ: NV hl. mesta SR Bratislavy – OÚPA
Autorský kolektív: Jozef Slíž, Tibor Gebauer, Eva Grébertová, Miroslav Fašung, Vladimír Ščepán, Jozef Ondriaš, Vladimír Zigo, Ján Mišík

Geomorfologický ráz lokality Dlhé diely, ktorá sa nachádza v mestskej časti Karlova Ves v severozápadnej časti Bratislavy, ju predurčil ako mimoriadne vhodné pre bývanie. Z tejto náhornej planiny nad Dunajom s členitým terénom, ktorá je vklínená medzi zástavbu Karlovej Vsi a lesný park, sa ponúkajú výhľady na územie Podunajskej nížiny, Pečenský les a panorámu mesta. Voľbu pre funkciu bývania podporili priaznivé klimatické podmienky, potenciál vhodných funkčno-prevádzkových väzieb s ohniskami zamestnanosti, občianskej vybavenosti, rekreácie a zelene vyššieho významu.

Tieto pozitívne faktory vhodne zúročil Územný projekt zóny Dlhé diely, ktorý vznikol ako dielo autorského kolektívu zo Štátneho projektového a typizačného ústavu (pod vedením akad. arch. Tibora Gebauera) a kolektívu Stavoprojektu (pod vedením Ing. arch. Jozefa Slíža a Ing. arch. Evy Grébertovej). Zásadná línia urbanisticko-architektonickej koncepcie projektu vyšla zo zámeru „vytvoriť vhodnú skladbu obytných objektov na jednej strane rušné mestské uličné prostredie, na druhej otvoriť bývanie do prírodného prostredia a ticha“, pričom v rámci širších vzťahov autori rešpektovali všetky kompozično-prevádzkové väzby k ťažiskovým polohám Karlovej Vsi: k centru a v tom čase plánovaným zastávkam rýchlohrády. Jadrom územia v návrhu sa stala pešia zóna lemovaná polyfunkčnými objektmi, smerovaná z južnej trasy nad Dunajom smerom na severe k areálu škôl. Autori dosiahli vyšší štandard bývania v sídlisku vďaka diferencovanému spôsobu zástavby reagujúcej na členitý terén, ako aj kompozičnými prostriedkami podporujúcimi mestský ráz prostredia, s dôrazom na peší pohyb.

Dlhé diely - jadro riešeného územia. Projekt, roč. XXXV, č. 4/266/83, s. 21.

Územný projekt zóny (návrh) Karlova Ves - Dlhé diely. Zdroj: Projekt, roč. XXXV, č. 4/266/83, s. 21.

10

CENA ZVÄZU SLOVENSKÝCH ARCHITEKTOV ZA ROK 1985

DOM SLOVENSKEJ KULTÚRY V PRAHE

DUŠAN BOHÁČ, IVAN SLAMENĽ, ĽUBOMÍR BOHÁČ, MARIÁN JURČO

Miesto: Purkyňova ulica 53, Praha
Realizácia: 1984 – 1985

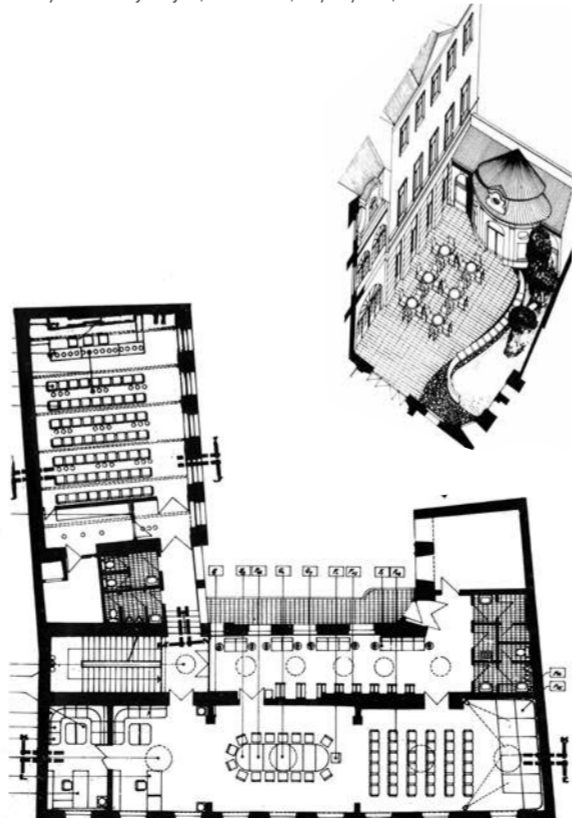

Ocenené dielo je pamiatkovou obnovou malej palácovej architektúry na Purkyňovej ulici 53 v Prahe. Objekt s uličným barokovým traktom a s dvorovým traktom z konca 19. storočia s dvoma nadzemnými podlažiami mal predpoklady stať sa výtvarným akcentom na námestí, ktoré vzniklo za obchodným domom Máj. Potreba obnovy objektu pri stanici Národná tržnica sa stala nevyhnutnou v súvislosti s výstavbou trasy B1. Objekt bol jednak značne poškodený časom a zásahmi predchádzajúcich užívateľov, ale podpísala sa na ňom aj výstavba pražského metra. Obnova objektu bola koncipovaná v súlade s novou ob-

sahovou náplňou, lebo dom sa mal stať stánkom slovenskej kultúry a toto miesto malo „prispevať k vzájomnému poznávaniu národných kultúr Čechov a Slovákov, propagácii slovenskej kultúry, ako aj činnosti klubu Slovákov v Prahe“. V roku 1983 Štátny výskumný projektový a typizačný ústav v Bratislave vypracoval prípravnú projektovú dokumentáciu, libreto a tri porovnávacie štúdie, ktoré spresňovali obsahovú náplň, priestorové požiadavky a koncepciu prevádzky zariadenia. Zvolený bol priestorovo náročnejší variant, v ktorom sa uvažovalo o využití prízemia susedného domu na Vladislavovej ulici na účely kuchyne s príslušenstvom a časti jeho suterénu, ktorá umožnila zachovať najcennejšie priestory spoločenským prevádzkam. Stavebné práce, ktoré sa začali na jar roku 1984, odhalili rozsah poškodenia konštrukcií klenieb, stropov a krovu a pre návrh komplikovali aj neujasnené požiadavky prevádzkovateľa gastronomickej časti. Ťažisko architektonicko-výtvarnej koncepcie spočívalo v riešení interiérov. Autori si dali za cieľ rešpektovať architektonické hodnoty priestorov a detailov barokového objektu a „súčasnne prezentovať novú obsahovú náplň – vytvoriť atmosféru identickú poslaniu Domu slovenskej kultúry“. Z toho dôvodu zvolili diferencovaný prístup

k riešeniu jednotlivých priestorov a interiérových prvkov. V rámci uličného traktu tvaroslovie rešpektuje pôvodnú architektúru, ako aj zachované detaily štukovej výzdoby na prvom poschodí. Atmosféru barokového interiéru podporuje forma, rozmiestnenie osvetľovacích telies a voľba materiálu, pričom variabilný nábytok pôsobí neutrálne. V priestore prízemia dvorového traktu, určeného pre Slovenskú reštauráciu, a v suteréne, v Slovenskej pivnici, sa prejavil iný autorský zámer – vytvoriť osobitý interier, ktorý by sledoval špeciálne znaky slovenského ľudového interiéru v materiálovom, farebnom a tvarom vyjadrení. Objavuje sa tu hnedý masivný dub a koža, ktoré kontrastujú s bielymi plochami stien a stropov. Pôvodným cieľom autorov bolo dotiahnuť interier do najmenších detailov, vrátane dizajnu príborov a skla, čo sa nepodarilo uskutočniť. Originálnu atmosféru interiéru podčiarkuje farebný kontrast v podobe prvkov stolovania, tkaných obrusov a atypických predmetov z dreva a keramiky. Architektúru vhodne podporuje aj výtvarné dotvorenie, keramická plastika národného umelca Ignáca Bizmayera, drevený reliéf zaslúžilého umelca Stana Koreňa a reliéf akademickej sochárky Ludmily Cvengrošovej.

Pôdorys 1.NP. Zdroj: Projekt, roč. XXXVIII, č. 9/301/1986, s. 8.

CENA ZVÄZU SLOVENSKÝCH ARCHITEKTOV ZA ROK 1986

REKONŠTRUKCIA KOMPLEXU OBJEKTŮV NA KLOBUČNICEJ 2 A 4; INTERIÉR PARTERU A PAMIAŤOVÁ OBNOVA HUMMELOVHO DOMU V BRATISLAVE

RASTISLAV JANÁK, JELICA JANOTOVÁ, KATARÍNA OKÁLOVÁ, MILAN MONCOŤ, VLADIMÍR BARLOK

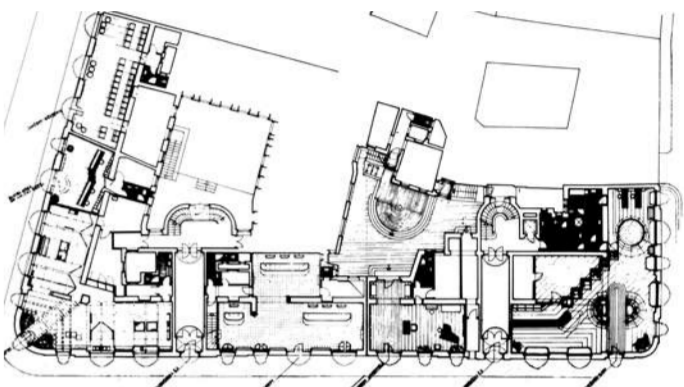
Autor rekonštrukcie: Jelica Janotová
Autori interiérov: Galerie Praha – DÍLO ČFVU: Rastislav Janák
Dom kožušín Kara: Rastislav Janák
Autori interiérov: Galerie Praha – DÍLO ČFVU: Rastislav Janák
Klenoty: Katarína Okálová
Bižutéria, darčeky: Milan Moncoť, Vladimír Barlok
Označenie: Štefan Pala, Lubomír Longauer
Miesto: Klobučnícka ulica 2 a 4,
Realizácia: Bratislava 1986

Miesto, na ktorom sa objekt nachádza – priestor Klobučníckej ulice medzi Primaciálnym námestím a Nedbalovou ulicou – má urbanizovanú podobu už na najstarších mapách mesta Bratislavy. Po roku 1910, prebúraním Klobučníckej ulice na Námestie SNP a výstavbou mestskej tržnice a banky (v súčasnosti Poľské informačné a kultúrne stredisko), sa predurčilo nové pokračovanie ulice, ktorá sa stala jednou z hlavných peších osí spájajúcich stred historického mesta s Námestím SNP. Podnetom k riešenej pamiatkovej obnove objektu Klobučnícka 2 a 4, ktorý je postavený na parcelách pôvodných remeselníckych meštianskych domov, bol zámer obnovy rodinného domu J. N. Hummela, ktorý sa nachádza vo vnútrodvorovom priestore. Výraz objektu harmonizuje s ostatnými uličnými objektmi, s ktorými spoluplytvára jednotný celok. Nejednotnosť a nevhodnosť riešenia predchádzajúcich obchodných priestorov viedla k myšlienke opätovného zjednotenia celkového architektonického výrazu parteru a jeho zosúladienia s dobovým výrazom fasády objektu. Jednotlivé prevádzky mali svoju náplňou podporiť spoločenský význam priestoru ulice. Pôvodný zámer umiestniť sem exkluzívne obchodné priestory sa vykryštalizoval do umiestnenia prevádzky Domu kožušín – Kara, Mestského múzea (vstupné priestory a rodný dom J. N. Hummela), Klenotov, Galerie Praha – DÍLO ČFVU, Bratislavskej informačnej a propagačnej služby a Bižutérie. Napriek zložitým okolnostiam sa autorke Ing. arch. J. Janotovej podarilo dosiahnuť plnohodnotný výrazový celok najmä z hľadiska vzťahu súčasného novotvaru v parteri objektu ku kompozícií a tvarosloviu celku fasády obnovenej na princípe rekonštrukcie pôvodného dobového výrazu. Týmto architektonickým zámerom vytvorila podmienky pre tvorbu interiérov obchodných prevádzok. Ako prínosná sa ukázala skutočnosť, že interiéry riešili viacerí autori subjektívnym

prístupom, avšak viazaní celkovou koncepciou obnovy objektu. Pre najatraktívnejšie uplatnenie v uličnom priestore boli obchodné priestory Domu kožušín a predajne DÍLO umiestnené na oboch nárožiach objektu, súčasne umožňovali aj najvoľnejšie priestorové rozvinutie interiérov a determinovali ich základné kompozičné princípy. Spolu s priestormi BIPS ich riešil autor Ing. arch. R. Janák, Dom kožušín v spolupráci s Ing. arch. J. Janotovou. Napriek tomu, že celkové pôdorysno-priestorové možnosti objektu boli v určitom rozpore s požiadavkami a predstavami obchodných partnerov, výsledné priestorové riešenie je odlišné pri každej z troch prevádzok, pričom sa podarilo vytvoriť ilúziu veľkosti primeraného a členeného priestoru. „Na príklade autorského prístupu k návrhu interiérov obchodných priestorov na Klobučníckej ulici je možné sledovať vývoj názorov, ktoré viedli v posledných rokoch k prehodnoteniu vzťahu súčasnej architektúry k hodnotám kultúrneho dedičstva. V období skúmania a hľadania vhodných metód smerujúcich ku kontextuálnemu prístupu prevádzkali riešenia, ktoré na základe vykonaných prieskumov a analýz viedli k preferovaniu historizujúceho alebo eklektického výrazu. Dnešná miera poznania nás oprávňuje využiť v takýchto prípadoch tvorivú invenciu autorov na dosiahnutie svojbytných originálnych riešení. Súvzťažnosť s minulosťou je skryto prítomná a stáva sa samozrejmosťou. Výsledkom takehoto prístupu je vytváranie kultúrnych hodnôt, ktoré v priamej konfrontácii s hodnotami minulosti zobrazujú pravdivo a primerane sociálno-ekonomický vývoj spoločnosti.“ (Ivan Marko)

Portál v kruhovom ostení, pohľad z exteriéru

Rekonštrukcia priestorov v objekte na Klobučníckej ulici v Bratislave, pôdorys. Zdroj: Projekt, Roč. XXXVIII, číslo 9/301/1986, s. 10.

CENA ZVÄZU SLOVENSKÝCH ARCHITEKTOV ZA ROK 1988

KLENOTNICA, EXPOZÍCIA KLENOTY DÁVNEJ MINULOSTI SLOVENSKA, BRATISLAVSKÝ HRAD; REKONŠTRUKCIA A INTERIÉR

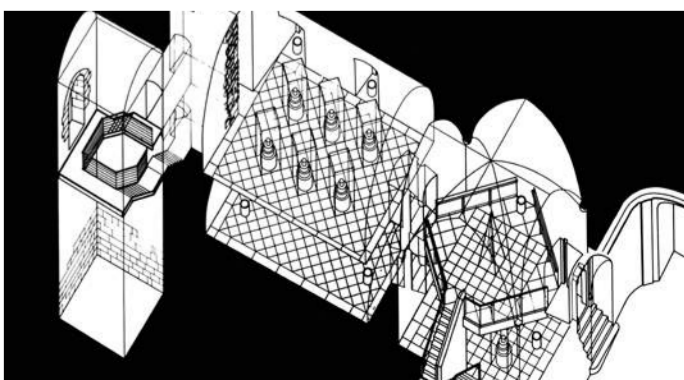
FERDINAND MILUČKÝ, PETER BOUDA, IVAN MASÁR, ASKOLD ŽAČKO

Autori: Ferdinand Milučký, Peter Bouda, Ivan Masár, Askold Žačko
Miesto: Bratislavský hrad
Realizácia: 1988

Návrh riešenia klenotnice plne rešpektuje ráz pamiatky, akou je Bratislavský hrad z hľadiska našich národných dejín. Realizácia expozície Klenoty dávnej minulosti Slovenska v južnom krídle hradsného paláca predstavovala samostatnú ucelenú súčasť druhej etapy obnovy hradsného areálu. Druhá etapa nadviazala na prvú etapu ukončenú v šesťdesiatych rokoch 20. storočia, pričom výskum postupne priniesol ďalšie cenné nálezy a poznatky, ktoré v mnohom pomohli korigovať a spresniť dovtedy realizovaný postup obnovy. Nové nálezy umožnili exaktnnejšie zaховanie priestorovej podstaty hradu v jednotlivých historických obdobiach vo vzťahu ku kontinuite jeho stavebno-historického vývoja. Zámer pamiatkovej obnovy zohľadnil vtedy aktuálne poznatky o priestorovej podstate Korunovačnej veže z 13. storočia, gotického jadra južného krídla paláca z 15. storočia a vzájomných priestorových väzieb, vrátane zachovaných kamenných článkov a fragmentov omietok, bol pre autorov expozície záväzný. Koncepcia návrhu umožnila vyznieť pôvodnému priestoru a stavebnú substanciu prezentovala v starostlivo zreštaurovanej podobe. Rozsah nálezov ovplyvnil voľbu miery, ktorou bol naznačený stavebno-historický vývoj hradsného paláca, odha-

lenie pôvodne exteriérovej bosáže Korunovačnej veže v gotickom interieri a priestorové naznačenie kamenných článkov v murive južného krídla do nádvorja hradsného paláca. Miera nových vložených stavebných objemov bola obmedzená na minimum. Použité boli len v situácii, kde vzišla potreba doplnenia pôvodnej historickej substance s cieľom vytvoriť žiaducu priestorovú atmosféru formou náznakovej rekonštrukcie. Išlo predovšetkým o novotvar stropu so schodíšťom evokujúci pôvodné členenie vstupných priestorov a schodíšte v Korunovačnej veži, ktoré umožnilo vnímať jej vnútorný priestor v pôvodnej podobe. Novotvar autori jasne odčlenili od historických hmôt a priestorov prostredníctvom metódy „vzájomnej nedotknuteľnosti“, ktorá umožňuje uplatniť výraz novotvaru vo vývažnosti k pôvodnej štruktúre a vhodne priestorovo odčleniť rozdielnosť materiálov. V rámci expozície klenotov dávnej minulosti Slovenska šlo o hlavný motív výtvarného a priestorového riešenia. Ráz expozície bol vhodne zvolený vzhľadom na atmosféru priestoru. Výstavné vitríny sa svojím tvarom a rozmiestnením podriadili celkovej kompozícii reagujúcej na danosti pôvodného členenia južného gotického krídla paláca. Jednoduché, ale vizuálne a výtvarne pôsobivé vitríny splnili

funkčné nároky a súčasne esteticky podčiarkli pôsobenie expozície. Ich pôsobenie umocnil spôsob použitia umelého osvetlenia evokujúceho „dojem vytrácania sa v šere priestoru“. Vhodným nastavením svetiel umožnili aj rozmerovo drobným kúskom nadobudnúť istú monumentalitu. Nové vkladané prvky rešpektovali gotický ráz pôvodného priestoru a pracovali s princípmi gotického klenbeného rozvetvenia. Koncipovanie prezentovania exponátov vzhľadom na výstavné priestory autori radili logicky, čo napomohlo k potrebnej gradácii umocňujúcej logický postup prehladky. Odčlenenie jednotlivých prvkov sa dosiahlo spôsobom, ktorý síce odlišil, ale súčasne napomohol vytvoriť harmonické spolupôsobenie stavebnej podstaty a vystavovaných klenotov. Kvalitná realizácia, výber materiálu a celkové spracovanie umocnilo pôsobenie celého riešenia.

CENA ZVÄZU SLOVENSKÝCH ARCHITEKTOV ZA ROK 1988

GOTTWALDOVO NÁMESTIE A PEŠIA ZÓNA V TRNAVE

JOZEF DANÁK, DUŠAN DÓKA, DUŠAN KMETY, KATARÍNA VISKUPIČOVÁ, PAVOL DOBROTKA

Autori: Dušan Dóka, Jozef Danák, Dušan Kmetý, Katarína Viskupičová, Pavol Dobrotka

Miesto: Trnava
Realizácia: 1988

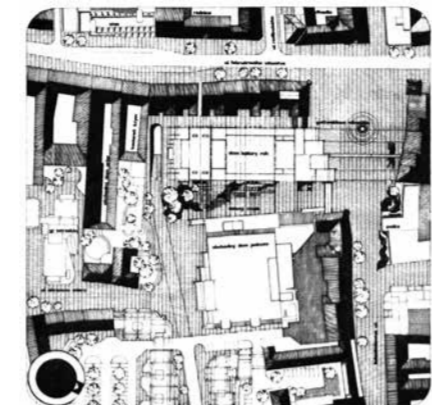
Celkový pohľad na pešiu zónu - Hlavnú ulicu (bývalú ulicu Februárového víťazstva). Zdroj: Projekt, roč. XXXXI, 1/323/1989, s. 12.

Trnava bola prvým kráľovským mestom na území Slovenska a stala sa aj prvým zo slovenských miest, ktoré komplexne poňalo riešenie svojej pešej zóny. Podľa územného plánu trnavskej centrálnej mestskej zóny boli pre pešie zóny vyčlenené miesta v priestoroch historického jadra Trnavy už v roku 1974. Realizácia sa stala pre značne naliehavejšie záležitosti aktuálnou až v súvislosti s opravou štátnej cesty prechádzajúcej historickým jadrom cez jeho najatraktívnejšiu obchodnú ulicu. Útvar hlavného architekta dal vypracovať štúdie pešej zóny s návrhom operačných dopravných opatrení na širšom záujmovom prostredí. Zriadenie pešej zóny sa dotýkalo značného okruhu užívateľov – vlastníkov, prevádzkovateľov a širokej verejnosti – čo sa podpísalo na rozporuplnosti procesu, kde nikto zo zúčastnených nechcel ustúpiť v prospech pešej zóny. Realizácia pešej zóny sa teda uskutočnila za pochodu, rekonštrukcia štátnej cesty bola pozastavená a tieto skutočnosti sa negatívne podpísali na potenciáli ďalšieho rozvoja pešej zóny. Zóna bola sprístupnená v provízornej podobe. Konceptia nového návrhu prevádzky pešej zóny sa snažila korigovať negatíva existujúceho priestoru. „Späťne sme hľadali a korigovali väzby k uličnému

parteru, k špeci kácii plôch dynamickej a pokojnej zložky zóny, zvažovali etapizáciu a schopnosť prevádzky počas stavenej činnosti pri rekonštrukciách objektov technickej infraštruktúry, skúmali sme podmienky zásobovania, hľadali optimálne pomery zelených a plných plôch, bezbariérové pohybové koridory atď.“ Bol vytvorený priestor pre peší pohyb v kontakte s parterom a stredný pás na Hlavnej ulici (v tom čase ulici Februárového víťazstva) autori návrhu vymedzili na oddych – sedenie. Vytvorené boli veľké kompaktné plochy nízkej zelene, ktoré pripomínajú zelený pás v minulosti oddeľujúci cestné komunikácie. Zjednocujúcim prvkom pešej zóny, ktorá je charakteristická prítomnosťou viacerých slohových období, sa stali zariadenovacie prvky mestského mobiliáru, v pomerne striedmom štýle, čo sa ukázalo ako vhodná voľba v kontexte pestrého slohového prostredia. Ich koncentrácia do jednotlivých zostáv obohatila kompozíciu priestoru a súčasne uvoľnila miesto na bezbariérový pohyb chodcov. Autori sa snažili o „čistotu detailu, slohovosť tvaru, kvalitu materiálu, dobrú údržbu a dlhú životnosť všetkých prvkov“. Prvky umelého kameňa so systémom rozvodov v umelo kamenných prvkoch, ktorých variabilnosť v zostavovaní skladobných článkov umožnila prispôsobiť potrebu rozdielneho nesvetlenia konkrétnych priestorov. Na konečnom výsledku sa však podpísal fakt, že investor vybral osvetlenie u autorov, ktorí neboli ochotní rešpektovať navrhovaný koncept a podobný problém nastal pri realizácii sadových úprav, čo malo dosah na pôvodnú celistvosť navrhovaného prostredia. Napriek negatívnym okolnostiam, ktoré sa podpísali na realizácii, pešej zóne sa podarilo vťahnuť ľudí do mesta a vytvoriť tak v priestore historického mesta živé prostredie.

Situácia Trojičného námestia (v tom čase Gottwaldovo) s niekdajším Domom kultúry ROH a príslušnou časťou pešej zóny. Zdroj: Projekt, roč. XXXXI, 1/323/1989, s. 14.

Mestský mobiliár pešej zóny. Vpravo Trojičné (Gottwaldovo) námestie. Zdroj: Projekt, roč. XXXXI, 1/323/1989, s. 13. [Autori fotografi nebuli uvedení].

CENA DUŠANA JURKOVIČA ZA ROK 1994

RÍMSKOKATOLÍCKY KOSTOL VO VOJKOVCIACH

ALBERT RYBARČÁK

Architekt: Albert Rybarčák
Chrámová maľba: Vladimír Popovič
Ambon: Juraj Bartusz
Miesto: Vojkovce
Realizácia: 1990–1992

Vojkovce sú malou koncovou dedinou v srdci Spiša nachádzajúce sa v blízkosti Levoče, Spišského hradu a známej ranogotickej Zehry. Táto historicky a kultúrne významná lokalita bola sama osebe pre architekta výzvou. Nový kostol svätého Bartolomeja bol postavený na mieste kaplnky z 19. storočia, ktorá nepostačovala z kapacitných dôvodov a obyvatelia ju chceli nahradiť už v šesťdesiatych rokoch 20. storočia. Tento cieľ sa podarilo naplniť až v deväťdesiatych rokoch, prostredníctvom diela architekta Alberta Rybarčáka. Kostol sa nachádza v areáli miestneho cintorína uprostred sídla, na miernej vyvýšenine. Objekt je charakteristický prienikom hmôt. Autor, podľa vlastných slov, komponoval túto architektúru „ako skladbu troch priestorov – rotundy, archy a vysokej hmoty – veže so svetlíkom a zvonnicou“. Hoci šlo predovšetkým o reprezentáciu toho ckej idey, podarilo sa tu vytvoriť nezvyčajnú hmotovo-priestorovú jednotu. Základom hmotovej a významovej koncepcie kostola bolo vytvorenie pôsobivého vnútorného priestoru. Predstavuje ho archa „naklonená ako Noemov koráb, plávajúci na mori“. Archa je vnorená do hmoty rotundy – historického chrámového priestoru. Práve tu je situovaný netypicky vstup do kostola. Svetlík v nezvyčajne tvarovanej

pozdlžnej veži zdôrazňuje umiestnenie oltára a chrámových sviatostí. Prienik hmôt vytvára netradičný efekt aj v interiéri, nielen v pôdorysnom členení, ale aj prelínaním stropných podhládov. Prevýšenou hmotou veže so zvonnicou a strešným svetlíkom vrcholí vnútorná priestorová kompozícia, ktorá sa hrá s iluzívnou atmosférou. Výtvornosť riešenia korunuje výmaľba stropov a stien od akademického maliara Vladimíra Popoviča. Architektúra kostola pôsobí neokázalo, takmer pokorne, k čomu prispieva použitie dreva v interiéri a duchovné vyžarovanie je navodené dômyselným využitím prirodzeného osvetlenia. Architektovi Rybarčákovi sa podarilo súčasno formou evokovať atmosféru starých spišských kostolov a naplniť priestor príbehom, konkrétne príbehom o Noemovej arche. Kostolík pôsobí aj z exteriéru citlivo a svojím výrazom zapadá do okolitého prostredia vidieckej architektúry, pričom zo vzdialenejších pohľadov pripomína skôr zoskupenie viacerých malých objektov (Moravčíková, 1995). Výnimočnosť architektúry kostola vo Vojkovciach bola potvrdená nielen v roku 1994 udelením významnej Ceny Spolku architektov Slovenska – Ceny Dušana Jurkoviča, ale aj o dva roky neskôr, keď Slovensko reprezen-

tovalo toto architektonické dielo na svetovom Biennale architektúry v Benátkach.

Foto: Alexander Jiroušek

CENA DUŠANA JURKOVIČA ZA ROK 1996

VYBAVOVACIA BUDOVA II. NA LETISKU M. R. ŠTEFÁNKA V BRATISLAVE

RATISLAV JANÁK, OLGA JANÁKOVÁ, RUDOLF MELČÁK, JAN UCHYTIL

Architekt: Rastislav Janák, Olga Janáková, Rudolf Melčák, Jan Uchytíl
Miesto: Bratislava, Letisko M. R. Štefánika
Realizácia: 1996

Dôvodom vybudovať druhú vybavovaciu halu, ktorá je určená na zahraničné lety, boli predovšetkým stiesnené pomery existujúceho bratislavského letiska. Rozšírenie pôvodnej budovy vstupom, ktorý je na pôvodnú budovu napojený krčkom. Pre novostavbu je charakteristické výrazné dizajnérske stvárnenie, typické predovšetkým pre architekta Rastislava Janáka zaoberajúcim sa predovšetkým interiérovou architektúrou. Celková podoba budovy má tak originálny výraz, v ktorom sa autori vyhli „akýmkoľvek konvenčným stavebným konotáciám“ a objekt, ktorý je pokrytý celoskleným plášťom so zošíkmenými bočnými stenami „pripomína abstraktný technologický kontajner“ (Dulla, 1997). Samotný interiér už disponuje členejšou paletou výtvarných prostriedkov. Nachádza sa tu viacero priestorov s bohato riešenými interiérovými prvkami, z ktorých niektoré evokujú tvary lietadla, ako napríklad postranné autobusy v areáli vstupnej haly s dômyselnou vyklápacou konštrukciou, kde sú umiestnené predajne a obslužné priestory. Porota ocenila vhodné začlenenie do širšieho urbanistického konceptu letiska, ako aj vzťah k staršej budove, k jeho budúcemu rozšíreniu a plánovaným úpravám predpolia obidvoch budov

CENA DUŠANA JURKOVIČA ZA ROK 1997

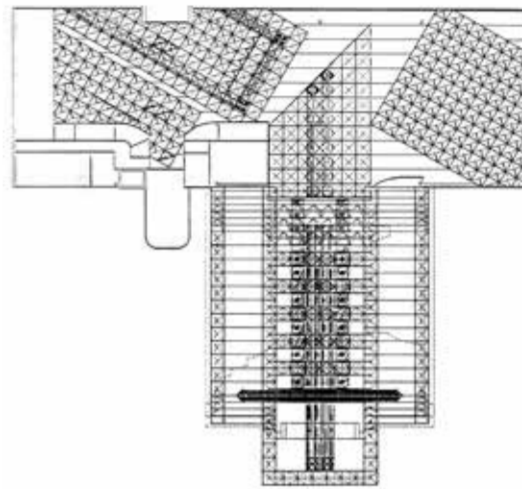
BUDOVA CENTRÁLY VÚB, A. S., BRATISLAVA – MLYNSKÉ NIVY

JÁN BAHNA, IGOR PALČO, LUBOMÍR ZÁVODNÝ, MILOŠ JURÁNI

Autori: Ateliér Architektúry BAHNA – PALČO – STARÝ – ZÁVODNÝ: Ján M. Bahna, Igor Palčo, Lubomír Závodný, Miloš Juráni
Miesto: Mlynské nivy 1, Bratislava
Realizácia: január 1995 – január 1997

Budova Centrál Všeobecnej úverovej banky sa v čase svojho vzniku stala významným architektonickým a urbanistickým počínom napriek tomu, že nesie charakteristické znaky komerčných bankových stavieb. Ide o dielo reprezentujúce návrat výškových stavieb v deväťdesiatych rokoch 20. storočia po období postmodernity, ktorá odmieta veľké projekty, ktoré „nezapadali do predstavy o tradičnom mesta a niesli v sebe priveľa súvislostí s vyprázdneným gigantizmom sedemdesiatych a osemdesiatych rokov“ (Dulla, Moravčíková, 2006).

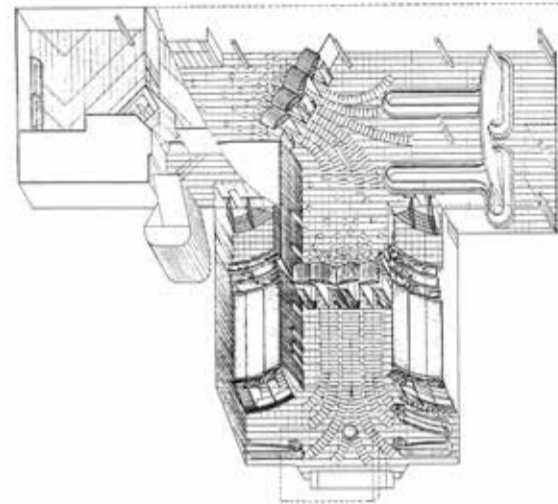
a súvisiacim dopravným riešením. Vyzdvihla riešenie, ktoré „vyjadruje súdoby výtvarný názor, zreteľne kontrastuje s architektúrou staršej budovy, ráta však s jej predpokladanou rekonštrukciou“. Závažnejšie nedostatky riešenia nenašla ani v dispozično-prevádzkovom riešení novej vybavovacej budovy. Autori si podľa názoru poroty udržali priestor na citlivé uplatnenie detailu i výtvarného dotvorenia napriek tomu, že prioritou boli predovšetkým prevádzkové požiadavky. Interiér vytvára autentické prostredie s „premyslenou väzbou na exteriér a prekvapujúcimi priestorovými vzťahmi“. Na výsledku sa pozitívne prejavila autorská účasť pri kultivovanej a dobre zvladnutej realizácii remeselných prác. Porota označila novú vybavovaciu budovu za špičkové dielo slovenskej architektúry posledného obdobia, pre jeho „invenčnú vyrovnanosť, vysokú úroveň priestorového, výtvarného a materiálového riešenia a remeselného vyhotovenia“, s presvedčením, že autori vystihli dynamiku procesu moderného dopravného systému s puncem vlastnej identity na vysokej kultúrno-spoločenskej úrovni.

Pôdorys riešenia stropov Zdroj: Projekt, roč. XXXIX, č. 1/383/1997, s. 28.

Hala s transportérom batožiny. Zdroj: Projekt, roč. XXXIX, č. 1/383/1997, s. 25. Foto: Martin Liška

Pôdorys riešenia stropov. Zdroj: Projekt, roč. XXXIX, č. 1/383/1997, s. 28.

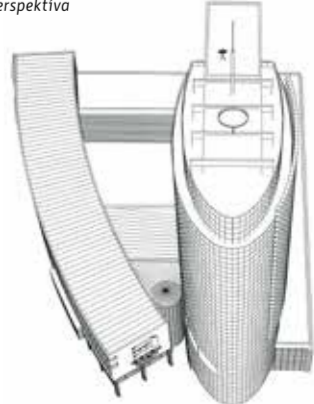
Centrála Všeobecnej úverovej Banky. Foto: Juraj Bartoš

Pôdorys prizemia

Vtáčia perspektíva

vyfahmi. Celkové architektonické riešenie prepája jednotlivé hmoty do harmonického celku, ktorého dynamiku zdôrazňuje veža vyrastajúca v nároží parcele, ktorej eliptický tvar poskytuje z pohľadov rôznych strán opticky sa meniacich proporcií. Výtvarné riešenie podporuje použitie trvanlivých, ušľachtilých materiálov, pričom prevládajúcu modrú farebnosť presklených častí dopĺňa bledozelená a tmavozelená žula a sivé kovové doplnky s kontrastnou kombináciou nosných stĺpov z červenej žuly. Vstupná hala, ktorej galéria siaha do výšky troch podlaží a materiálové riešenie interiérov potvrdzujú reprezentatívnu atmosféru stavby, ktorého nadčasové kvality nezostarli ani desať rokov od jej vzniku.

Prvok modrej veže (má 24 nadzemných podlaží a 3 podzemné podlažia) sa elipsoidným pôdorysom tvorí novú identitu dominantu mesta, päťpodlažný trakt z Párikovej ulice sa približuje mierke existujúcej a budúcej plánovanej zástavbe, pričom jeho jemne segmentová forma otvára priehľady na Hrad a súčasne vytvára slovami autorov „priestorový kontrapunkt vyústeniu do mestského okruhu“. Trojpodlažná časť do ulice Mlynské nivy a k autobusovej stanici rešpektuje výšku zástavby príslušných objektov. Centrála Všeobecnej úverovej banky bola z technickej stránky navrhnutá ako tzv. inteligentná budova a pri jej výstavbe boli použité progresívne nové konštrukcie. Jej forma a dispozícia zohľadňuje zložitý funkčný program prevádzky. Rozsah horizontálnej časti sa podriadil požiadavke situovať vrcholný manažment v rámci jedného podlažia, do veže boli umiestnené bežné referenčné pracoviská. Komunikáciu jednotlivých častí zefektívňuje vertikálne prepojenie

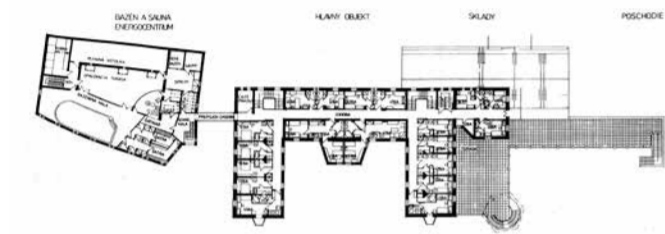

Foto: Alexander Jiroušek

Hotel Bankov. Prístup vonkajším schodiskom na terasu. Zdroj: Projekt, roč. XXXIX, č. 6/388/1997, s. 21.

Pôdorys 2. NP. Zdroj: Projekt, roč. XXXIX, č. 6/388/1997, s. 22.

CENA DUŠANA JURKOVIČA ZA ROK 1997

RÍMSKOKATOLICKÝ KOSTOL NAJSVÄTEJŠIEHO SRDCA JEŽIŠOVHO, LOMNÁ

AUTORI: PETER ABONYI, MARTIN BIŠŤAN

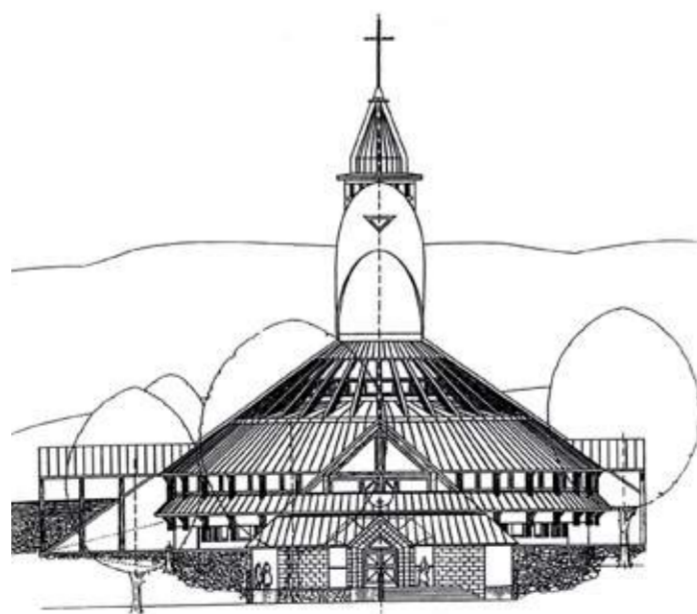
Autori: Peter Abonyi, Martin Bišťan
Výtvarné diela: Štefan Bača z Rajca (plastika Ježiša Krista) Ján Havrilla z Ružomberka (vitráže) Leopold Pripko, kamenár z Dobrej Vody (rečnište, svetiteľníčky)

Miesto: Lomná
Realizácia: 1991–1996

Hodnotu tohto kostola významne spoluurčuje kontext objektu so sídlom a okolitou krajinou. Aj tradícia – tvorcovia v ňom rešpektovali lokálnu i regionálnu kultúru. V krajine, ktorá je výnimočnou lokalitou, predstavuje kostol excelentnú dominantu. Jedine strecha nie je celkom v súlade s tradíciou. Na čelnej strane je príliš členitá, rozbitá – oproti tradícii, pre ktorú je charakteristické kompaktné, uzavreté zastrešenie. Koncept kostola je inak prostý, lapidárny. Má kvalitu i atmosféru kultového priestoru. V jednoduchosťou, necifrovanom prostredí dominuje realistická plastika Krista a prostý, čistý kríž. Slabinou sú subtilné dvojité striešky, netypické v oravskom prostredí. Ani drevené konštrukcie vnútri nie sú dosť presvedčivé.

Veža predstavuje nezvyčajný, trochu akoby cudzí prvok. Z omietnutého goliera vystupuje sklený valec. Jej umiestnenie však ťažko spochybniť, najmä so zreteľom na ďalšie priestory (funkcie). Je „kolektorom Božieho svetla“ a súčasne zvonnicou. Toto spojenie je v rozpore s funkciou sanktuária. Vcelku tvarovo pripomína jadro prastareho ľudového domu s kozubom a dymovodom. A kostol vedno s vežou zasa hľuku oravského domu. Túto formovú príbuznosť posilňuje aj istý stupeň inšitnosti, naturizmu – hranica, kde končí architekt a začína remeselník, nie je celkom zreteľná, lebo kostol sa realizoval svojpomocne, bez odborných profesií. Napriek tomu sú mnohé výtvarné diela a detaily veľmi kvalitné (napr. kamenné rečnište). V prípade kostola rozhodujú duchovné a výtvarné kvality, ich čitateľnosť a prijatie pospolitostou, ktorej sú určené. Obyvatelia obce a okolia toto dielo rýchlo akceptovali. Podľa názoru poroty kostol v Lomnej predstavuje šancu, ktorú si jej tvorcovia nepremrhali. (Posudok poroty na udelenie Ceny Dušana Jurkoviča za rok 1997)

Osadenie objektu kostola na úpätí svahu nad obcou. Zdroj: Projekt. Roč. XL, č. 1/1998, s. 24 – 25.

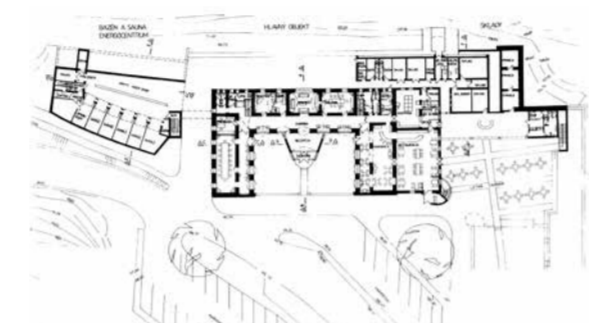
Pohľad na priečelie s hlavným vstupom. Zdroj: Projekt. Roč. XL, č. 1/1998, s. 24 – 25.

Exteriérový pohľad na kostol na úpätí svahu; jadro obradného priestoru. Zdroj: Projekt. Roč. XL, č. 1/1998, s. 24 – 25.

Bankov je typickým miestom Košičanov. Názov je podľa legendy odvodený od mena slepca – Bankova – ktorému sa vrátil zrak po tom, čo si na tomto mieste v záračnom prameni umyl oči. Nad prameňom bola postavená kaplnka a neskôr hotel. Jednoduchú pôvodnú stavbu s kolonádou časom nadstavali a v tridsiatych rokoch 20. storočia pribudla aj prístavba jedálne. Pôvodný objekt bol murovaný, postavený na pôdoryse písmena U, pričom podkrovia pod sedlovou strechou bývalo nevyužité. Nad prvým podlažím mal klenutý strop, nad druhým trámový, s rovným podhľadom, neskoršia prístavba mala strop železobetónový kazetový a pochádznu terasu. Po aktuálnej rekonštrukcii získal hotel Bankov reštauráciu s letnou terasou, kaviareň, rokokové salóny a kuchynské zázemie. Samostatný, prilehajúci objekt, v ktorom sa nachádza bazén a sauny, je s hlavnou budovou prepojený krčkom. Na jeho prízemí sa nachádzajú dielne, garáže a technologické vybavenie. Ubytovacie priestory v podobe izieb a apartmánov sú umiestnené na poschodí a v podkroví sa nachádzajú technické miestnosti. Rekonštrukciou boli odstránené nevyhovujúce konštrukcie a zariadenie, hotel bol podrezaný a izolovaný proti podzemnej vlhkosti, pribudla prístavba, ako aj vstupný foyer, nad

ktorým vznikol priestor pre apartmány. Všetky výplne otvorov boli vymenené, pričom bolo rešpektované pôvodné členenie. Porota SAS pri udeľovaní Ceny Dušana Jurkoviča ocenila pochopenie ducha miesta a originalnosť výtvarnosti realizácie, na ktorej sa prejavila znalosť s prácou s drevenými konštrukciami. Tá sa uplatnila nielen pri kvalitnej obnove hrzdenej stavby, ale aj v jej organickom dotvorení a obohatení o nové drevené prvky a detaily. Porota vyzdvihla aj funkčné a technické riešenia a drobné výhrady proti niektorým interiérom vnímala ako „ústupky proti požiadavkám a vkusu očakávaných návštevníkov“.

Pôdorys 1.NP. Zdroj: Projekt, roč. XXXIX, č. 6/388/1997, s. 22.

CENA DUŠANA JURKOVIČA ZA ROK 1998

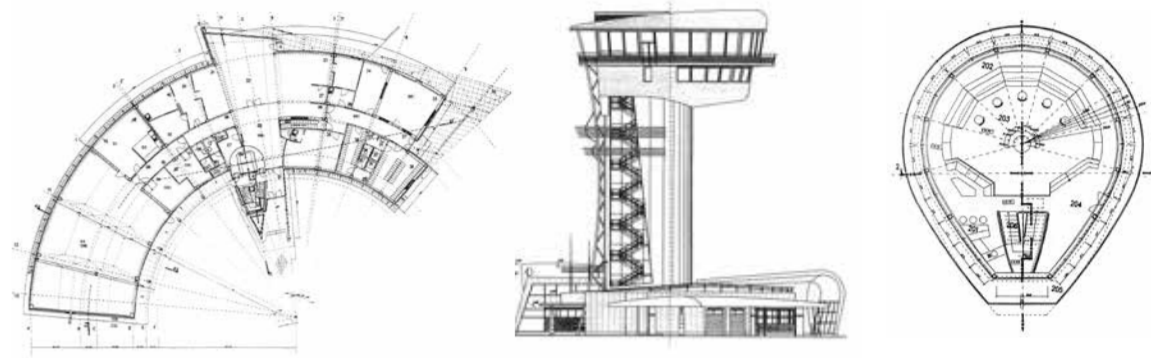
RIADIACA A LETOVÁ VEŽA, LETISKO M. R. ŠTEFÁNĀKA V BRATISLAVE

PETER VAVRICA, MILOŠ MALIČEVIČ, IVAN JARINA

Autori: Peter Vavrica, Miloš Maličevič, Ivan Jarina
Miesto: Letisko M. R. Štefánika, Bratislava 22
Realizácia: od júna 1996 do novembra 1997

Porota Ceny Dušana Jurkoviča na čele s predsedom spolkové súťažnej poroty Robertom Špačkom ocenila skutočnosť, že dielo bolo sformulované a realizované v jednoznačnom autorskom názore. „Dobre vyjadruje jednu z črt súčasnosti – dynamiku a rýchlosť, zároveň stelesňujúc starostlivosť o bezpečnosť najrýchlejšieho druhu dopravy. Na letisku objekt optimálne ukončuje pás priletových a odletových budov. Primerane je vybavený komunikáciami všetkého druhu, prevádzkové okruhy – jednoznačne vyriešené – sú vzájomne dobre pospájané. Aj tu cítiť, že prvoradá dôraz sa kladol na bezpečnosť. Kompozičný účinok veže nad prízemnou podnožou podporujú tvarované horizontálne pásy, ktoré podčiarkujú skulptúrne poňatie architektonického celku. Architektonický, dizajnerský a výtvarný tvorivý prístup vyústil podľa poroty do prekvapivo pozitívneho priestorového účinku harmonizujúceho s architektúrou odletovej budovy II.“ Architekt Peter Vavrica, v mene autorov diela, vyjadril na tlačovej besede snahu „vytvárať kontextuálnu architektúru, ktorá re ektuje prostredie“. „Pravda, týmto prostredím nemyslíme len najbližšie okolie architektonického diela, mám na mysli aj širšie kultúrne prostredie, v ktorom ar-

chitektonické dielo vzniká. V tomto prípade teda súčasné Slovensko s jeho tradíciami. A podobne, ako Jurkovič svojho času zhodnotil tradíciu a nadviazal na ňu, súčasne však posunul vývoj architektúry o kus ďalej, aj my sme sa usilovali vychádzať z prostredia, ale zároveň prístupom, lozo ou, výrazovými prostriedkami posunúť naše dielo do nasledujúceho časového priestoru.“

Pôdorys prízemia veže sa vstupnou halou. Zdroj: Projekt: Revue slovenskej architektúry. Roč. XLI, č. 2/1999, s. 24 – 25.

Južný pohľad

Pôdorys veže s hlavným pracoviskom a ochodzami

Nočná snímka. Zdroj: Projekt: Revue slovenskej architektúry. Roč. XLI, č. 2/1999, s. 25.

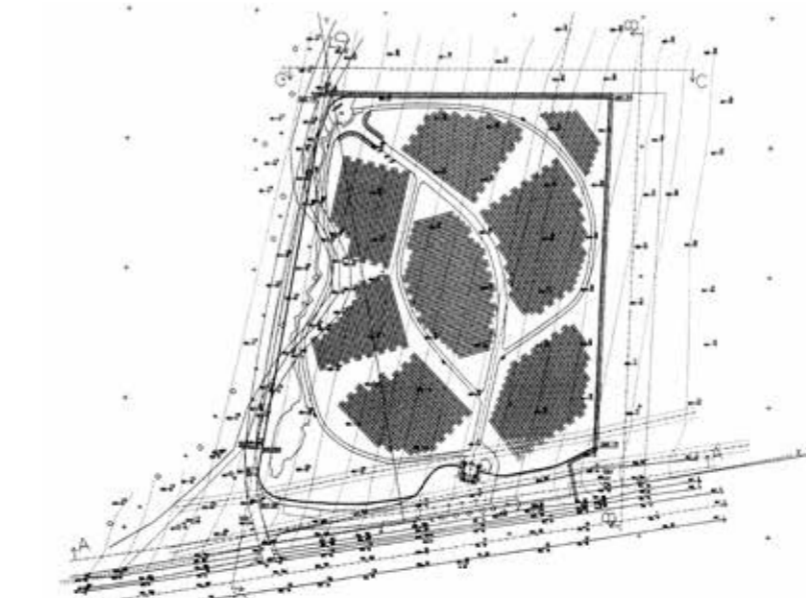
CENA DUŠANA JURKOVIČA ZA ROK 1999

NEMECKÝ VOJENSKÝ CINTORÍN VO VAŽCI

STANISLAV BARĚNYI, MILOŠ DŽÚR, KARIN HAVIEROVÁ

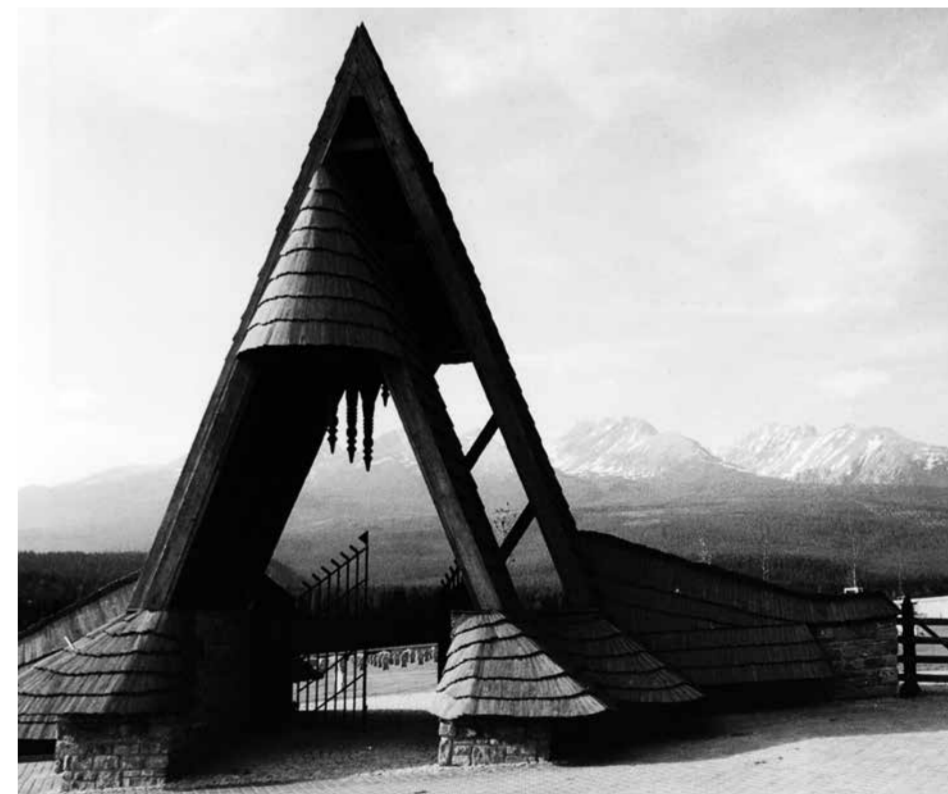
Autori: Stanislav Barěnyi, Miloš Džúr, Karin Havierová
Miesto: Važec, okres Liptovský Mikuláš
Realizácia: august 1997 – október 1998

Z hodnotenia poroty: „... autori pri svojej práci rešpektovali prírodné danosti a možnosti pozitívne hodnotiť skutočnosť, že sa im podarilo zakomponovať stavbu do okolitej krajiny. Nepochybne dôležitú úlohu pritom zohráva citlivo zvolená miera jednotlivých objektov i celého areálu. Je to tak možno aj preto, že autori sa nechali zjavne a zámerne inšpirovať ľudovou architektúrou regiónu, pre ktorú je charakteristická (...) pokora predovšetkým vo vzťahu k prírode.“ „Vstupná brána vychádza z tvaroslovia drevených zvoníc. Veľký kríž na pietnom mieste pripomína kríže charakteristické pre liptovské cintoríny. Z tejto kategórie sú aj krytá studňa, lavičky a tiež oplotenie celého areálu. Nosnými materiálmi sú kameň a drevo. Vizualnú celistvosť areálu umocňuje použitie klasického dreveného šindľa na streche brány, strieške studne a celom oplotení.“

Cintorín. Sitácia. Zdroj: Projekt. Roč. XLI, č. 6/1999, s. VIII.

Vstupná brána. Zdroj: Projekt. Roč. XLI, č. 6/1999, s. IX

Fotografické zábery na cintorín s architektúrou rešpektujúcou miestne prostredie. Zdroj: Projekt. Roč. XLI, č. 6/1999, s. IX.

CENA DUŠANA JURKOVIČA ZA ROK 1999

FAKULTA ZÁHRADNÍCTVA A KRAJINNÉHO INŽINIERSTVA SLOVENSKEJ POĽNOHOSPODÁRSKEJ UNIVERZITY V NITRE

JURAJ POLYÁK

Autor: Juraj Polyák
Miesto: Tulipánová 1117/7, Nitra
Realizácia: február 1998 – október 1998

Exteriérový záber na fasádu s hlavným vstupom

Zo sprievodnej správy:

„Fakulta záhradníctva a krajinného inžinierstva je rekonštrukciou bývalej materskej školy a detských jasí pre Slovenskú poľnohospodársku univerzitu v Nitre. Realizácia komplexnej rekonštrukcie typovej stavby zo sedemdesiatych rokov dokumentuje zásadný zásah do prevádzkovo dispozičných vzťahov a orientácie hlavného vstupu s vytvorením prehľadnej nadväznosti na výučbové priestory, administratívne zázemie a ostatné technicko-hospodárske priestory školy. Architektúra stavby reaguje na budúci účel a prírodné prostredie, v ktorom sa stavba nachádza, čo sa premieta aj do výberu materiálov v exteriéri a interiéri stavby.“

Z hodnotenia poroty:

„Autor rekonštrukciou zmenil dispozičné riešenie a hlavne vonkajší a vnútorný architektonický výraz objektu. Novú kvalitu dosiahol použitím materiálov (drevený obklad, farebné omietky, sklobetónové steny atď.), jednoduchosťou dispozícií a pomerne dobrou kvalitou stavebného detailu.“

„Je to triezva architektúra, ktorá by v našom občianskom živote mala byť samozrejmosťou, aj keď nie je úplne bez chýb. Nemusi byť dobrou architektúrou iba vysoká a drahá banka...“

Rekonštrukcia objektu Fakulty záhradníctva a krajinného inžinierstva v Nitre a jej ocenenie je vlastne návodom na riešenie všedných architektonických tém, ktoré sa (bohužiaľ) riešia u nás väčšinou drah a zle.“

Pôdorys. Zdroj: Projekt, roč. XLI, č. 6/1999, s. IV – V.

Galéria presvetľujúca vnútorný priestor. Zdroj: Projekt, roč. XLI, č. 6/1999, s. IV – V. [Autor fotografa 1 nebol uvedený]

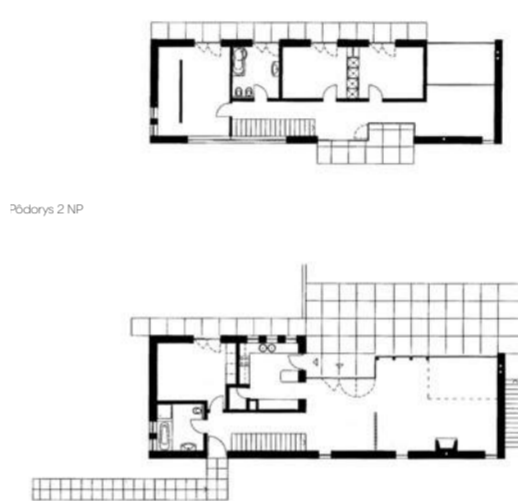

CENA DUŠANA JURKOVIČA ZA ROK 2003

VILA N, UHERSKÉ HRADIŠTĚ, ČESKÁ REPUBLIKA

MIROSLAV TOMÍK

Autor: Miroslav Tomík
Miesto: Uherské Hradiště
Projekt: 1999
Realizácia stavby: 2000–2001
Realizácia interiéru: 2001–2002

Pôdorys 2NP

Pôdorys 1NP

Projekt: Revue slovenskej architektúry, č. 6/2003, s. IV.

„Stavba je umiestnená na pozemku tvaru lichobežníka, ktorý sa nachádza na juhozápadnom okraji katastrálneho územia Starého Města, priamo na sýtoku rieky Moravy a Baťovho kanála. Umiestnenie objektu vychádzalo z danosti pozemku a jeho ďalšieho využitia. Samotný objekt je riešený ako trojpodlažný. Investor je zberateľom a renovátorom historických vozidiel. Z tohto dôvodu je prevádzka funkčne rozdelená do dvoch častí: obytnej (II. a III. NP) a garážovo-výstavnej, slúžiacej na uskladnenie a vystavenie vozidiel (I. NP) Súčasne sa na pozemku nachádza aj dielňa. Umiestnenie objektu záviselo od niekoľkých aspektov. Jednak to bola nadväznosť na dielňu, jednak dodržanie vzdialenosti a výšok osadenia požadovaných povodí rieky Moravy, odstupovej vzdialenosti od elektrického vedenia na južnej prístupovej komunikácii a najmä od priebehu geopatogénnych zón, na základe ktorých sa riešila aj celá dispozícia. Na I. NP sú situované vstupné priestory, sociálne zariadenie, technické zázemie a priestory na garážovanie a vystavenie historických vozidiel s možnosťou klubového sedenia. II. NP je prístupné jednoramenným schodiskom do haly s jedálňou, ktorá je s obývacím priestorom prepojená galériou umožňujúcou prístup do ďalšieho podlažia. Hala je priamo prepojená s kuchyňou. Na toto podlažie je prístup aj exteriérovou rampou. Ďalšie jednoramenné schodisko vedie do horného podlažia, kde sú situované dve izby, spálňa rodičov, kúpeľňa s WC a galéria. Hlavným výrazovým prvkom exteriéru je jednoduchosť a jasnosť formy hmoty a čistota tvaru. Hmota neobsahuje zbytočné nefunkčné patvary a nelogické výklenky, oblúky a zošíkmenia. Strecha je plochá. Objekt má hladkú bielu omietku s kombináciou celopresklených otvorov s jednoduchým členením. Funkčné využitie spodného podlažia je od obytnej časti výrazovo odlišné čiernou omietkou v kombinácii s kopilitovými stenami, ktoré zabezpečujú presvetlenie výstav-

ných priestorov. Keďže investor sa špecializuje na zbierky vozidiel z tridsiatych rokov 20. storočia, aj samotný objekt sa snaží pripomenúť zašlú slávu dvadsiatych a tridsiatych rokov československej architektúry. Musím podotknúť, že práve snaha o presadenie takéhoto architektonického výrazu sa stretla s veľkým nepochopením u vtedajšieho starostu mesta. Súčasne musím vyzdvihnúť absolútne ústretový prístup investora a jeho rodiny. Súčasťou projektu bol aj projekt a realizácia interiéru. Jediné typové prvky v interiéri sú lôžka, sedacia súprava a stoličky.“

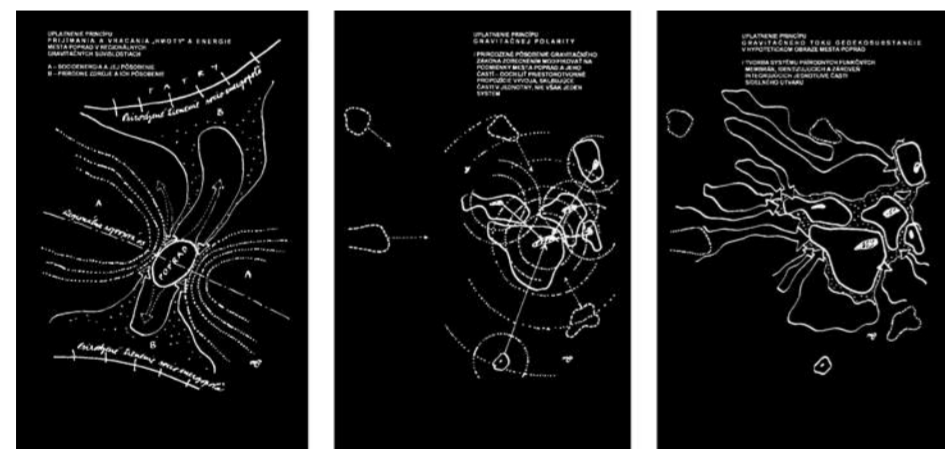
Miroslav Tomík

Foto: Patrik Safko, Zdroj: Cena Dušana Jurkoviča za rok 2003. In Projekt: Revue slovenskej architektúry, č. 6/2003, s. VI, VII.

Koncept. Zdroj: Projekt, roč. XLI, č. 6/1999, s. VI.

16

CENA DUŠANA JURKOVIČA ZA ROK 1999

ÚZEMNÝ PLÁN SÍDELNÉHO ÚTVARU POPRAD

MICHAL GAJ, EVA FARAGÓOVÁ, MICHAL DOVIČOVIČ

Autori: Michal Gáj, Eva Faragóová, Michal Dovičovič a kol.
Miesto: Poprad

„Územný plán sídelného útvaru Poprad je koncipovaný dynamicky, na princípe oscilácie možnosti očakávaného vývoja vo vývojovom koridore prírodných trendov podmienených a limitovaných vymedzeným územným potenciálom: – prechodne stagnačného trendu – optimálne rozvojového trendu – progresívne rozvojového trendu Takto koncipovaný územný plán zabezpečuje východiská pre integračné regionálne a cezhraničné uplatnenie Popradu – v súčasnosti desiateho najväčšieho mesta Slovenskej republiky ako rozvojového jadra tatranského a podtatranského regiónu pri zvýraznení jeho špecifik a identity.“

Z hodnotenia poroty:

„Predložené dielo okrem brilantného metodického a technického zvládnutia problému uchopuje problematiku urbanizmu pôvodným objavným spôsobom. Výsledkom je ucelený, kultivovaný návrh s citelným tvorivým a kultúrnym vkladom autorov. (...) reaguje na nové trendy vývoja spoločnosti, ktoré vyžadujú zvýšenie miery územnej koncentrácie – ďalšiu urbanizáciu na aglomeračnom princípe, pri postupnej premene na novú kvalitu v strednodobom plánovacom a dlhodobom prognózovom horizonte s kulminujúcim vývojovým horizontom rokov 2010–2030 a viac...“

„Dielo prezentuje otvorenosť koncepcie, ktorou sa eliminuje protirečivosť medzi súčasnými realizáciami a perspektívnym rozvojom mesta. Pritom sa cieľavedome uplatňuje súčinnosť tvorivých zásad: vývojovej kontinuity, adaptability a exhibity a ekologickej stability.“

Časť územného plánu sídelného útvaru Poprad. Komplexný urbanistický návrh. Zdroj: Projekt, roč. XLI, č. 6/1999, s. VII.

CENA DUŠANA JURKOVIČA ZA ROK 2004

ZÁKLADNÁ UMELECKÁ ŠKOLA V SMÍŽANCHOV

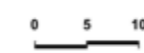
DUŠAN BURÁK, MICHAL BURÁK, CTIBOR REISKUP

Autori: Architektonické štúdio ATRIUM Košice: Dušan Burák, Michal Burák, Ctibor Reiskup
Autori výtvarného diela: deti Základnej školy v Smižanoch
Štúdia: 2002
Projekt: 2003
Realizácia: 2004

Americký investor slovenského pôvodu sa na sklonku svojho úspešného života rozhodol darovať túto školu rodnému Spišu. Je umiestnená v centre obce na mieste bývalého „kantorského“ domu. Stavba totálne využíva parcelu, kopíruje jej tvar a stopy nárožného domu. Objekt je prístupný z námestia a novej nábrežnej ulice. Náročný lokálny program a limitované nančné zdroje si vyžadovali minimalizovanie v každom smere. Kompozícia vychádza z miery obce, historických daností a z funkcie objektu. Pokúša sa reagovať na pocity detí – veľkosť, farba, voľnosť a podobne, so snahou vytvoriť „ich vlastnú školu“ (na čelnej stene je citácia prác žiakov školy). Úlohou bolo vyjadriť určitú autonómiu stavby so začlenením do širších časových a kultúrnych väzieb.

Pôdorys

ys

Pozdĺžny rez. Zdroj: Cena Dušana Jurkoviča 2004. Vydavateľstvo Spolku architektov Slovenska, 2004, s. IV – VII

Pohľad na vstup. Zdroj: Cena Dušana Jurkoviča 2004. Vydavateľstvo Spolku architektov Slovenska, 2004, s. IV – VII

Pohľad na čelnú fasádu. Zdroj: Cena Dušana Jurkoviča 2004. Vydavateľstvo Spolku architektov Slovenska, 2004, s. IV – VII

INFORMAČNÉ LISTY FAKULTY ARCHITEKTÚRY STU V BRATISLAVE # 2

17

CENA DUŠANA JURKOVIČA ZA ROK 2005

HOSPIC SVÄTEJ ALŽBETY V LUBICI

MICHAL GAJ ST., MARTIN REPICKÝ

Autori: Michal Gaj st., Martin Repický
Miesto: katastrálne územie obce Ľubica, budúca ulica Sv. Alžbety
Realizácia: 2002–2005

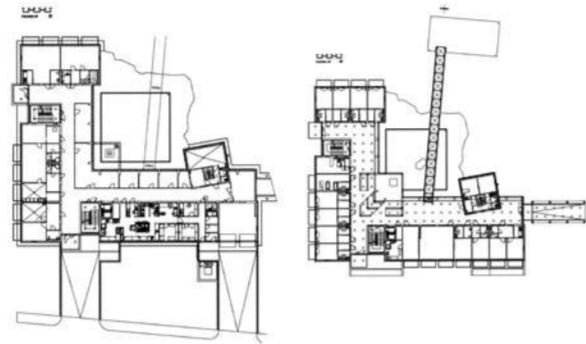
Celkový pohľad. Foto: Pavol Breier. Zdroj: Projekt, roč. XLVII, č. 6/435/2005, s. 8.

Hospic Svätej Alžbety v Ľubici – priestor, koncipovaný ako domov a život bez hraníc. Filozo a diela sleduje dynamický princíp zrôstu, rastu, kultúrnej premeny prostredia (a v ňom aj premeny nás samotných), za účasti prirodzene pôsobiacich, ale aj vedome iniciovaných procesov. V harmonicknej relácii tu pôsobia aspekty: špeciálny funkčno- prevádzkový, ekologický (pocitový a vzťahový), krajinársky, urbanistický (mestotvorový), architektonický, umelecko-skulptúrny, až spirituálny. Svojou ideovou, materiálnou (resp. aj nemateriálnou) a technickou podstatou sa všetky aspekty upriamujú na fyzickú oporu a povzbudenie duchovnej sily človeka. Tento ideový plán je pretkaný motívom Krajiny v nás, s vyjadrením vzťahu ľudí a domova.

Objekt stavby je chápaný ako iniciálny zdroj postupného kvalitatívneho pretvárania nadväzného priestoru a gradácie jeho krajinného aspektu. Svojou podstatou dielo predstavuje živú, rastúcu organickú súčasť času a priestoru. Dôsledné uplatnenie pojmov ARCHITEKTÚRA, čiže stavba prostredia a EKOLÓGIA, čiže vzťahy v prostredí pri koncepcii diela vo svojej podstate sleduje dynamizujúci faktor bytia a jeho premien. Stavbu prostredia a vzťahy v ňom vníma ako bezhraničný časopriestorový celok. Zrod a existencia Hospica

Svätej Alžbety je orientovaná na všeobecne platnú spoločenskú prospešnosť a naplnenie poslania architektúry, ktorá pomáha dôstojne preklenúť najťažšiu fázu života človeka v jeho terminálnom štádiu.

Pôdorysy. Zdroj: Projekt, roč. XLVII, č. 6/435/2005, s. 8.

Prechod cez lávku ponad vodnú plochu. Foto: Pavol Breier.

18

CENA DUŠANA JURKOVIČA ZA ROK 2006

BYTOVÝ DOM SKELET, ŽILINA

LUBICA KOREŇOVÁ

Autorka: Ľubica Koreňová
Miesto: Na priekope 39, Žilina
Projekt: 2004
Realizácia: 2006

Z protokolu zo zasadania poroty:

„Stavba si porotu získala svojou absolútnou integráciou na dané miesto.“
Skelet sa na prvý pohľad nevnučuje ako novostavba. Pôsobí suverénne, akoby tu stál oddávna, suverénne zvláda delikátny kontakt s mestskou pamiatkovou rezerváciou na jednej strane, na druhej priamy dotyk s funkcionalistickým domom architekta Ferdinanda Čapku. Túto komplikovanú architektonicko-urbanistickú pozíciu sa autorke podarilo zvládnuť naozaj optimálne. Zaujímavým faktom, ktorý objasňuje aj iné aspekty okolo vzniku a formovania architektonického koncep-

tu stavby je, že architektka musela akceptovať požadované využitie už rozostavaného dvojpodlažného skeletu a požiadavky investora na veľkosť a počet bytov, na využitie parteru. Pojem skelet napokon prevzal funkciu názvu objektu a svoj vizuálny výraz našiel aj v členení fasády. V skratke symbolizuje príbeh o vzniku objektu. Kontakt s historickou zástavbou vyžadoval zosúladiť požiadavky pamiatkarov s predstavami architektky. Zrejme sa našlo dosť logických argumentov, ktoré podporili riešenie s plochou strechou a umožnili stvárniť stavbu súčasnými architektonickými prostriedkami, bez sentimentu, ale s úctou k svojmu okoliu. V týchto vzťahoch zohrávajú významnú úlohu na prvý pohľad čitateľné fakty – mierka a proporcie objektu, geometrická „gra ka“ fasády, voľba farebnosti a použitých materiálov, povrchy, ktoré nevdojak pôsobia dojmom decentnej patiny.

Parter domu plní verejnú funkciu. Dispozičné riešenie bytov poskytuje v podstate štandardnú obytnú plochu. Najvýraznejším znakom domu je jeho kultivovanosť a priateľnosť. Sú to síce subjektívne kategórie, ale opierajú sa o fakt, že aj klient aj architektka uprednostňovali pred pyšným „monológom“ skôr dialóg s prostredím, síce sebavedomý, ale súčasne empatický.

Medzinárodná porota pre udeľovanie Ceny Dušana Jurkoviča, ktorá má každý rok iné zloženie, preferovala v minulých rokoch trend, v ktorom prevažovali humanistické funkcie, respektíve poslanie architektúry – trend, v ktorom sa architektonická kreativita snúbi so službou človeku; či už to bol hospic, základná umelecká škola, alebo nekonvenčne a úsporne riešený rodinný dom. Do tejto línie rozhodnutí patrí aj Cena Dušana Jurkoviča udelená v roku 2006.

Peter Mikloš

Detail fasády. Zdroj: Projekt, roč. XLVIII, č. 6/441/2006

Pôdorysy. Zdroj: Projekt, roč. XLVIII, č. 6/441/2006, s. 8.

Foto: L. Kupkovič, R. Köhler. Zdroj: Projekt, roč. XLVIII, č. 6/441/2006, s. 8.

CENA DUŠANA JURKOVIČA ZA ROK 2007

OCTOPUS HABITAT, BRATISLAVA

PETER STICZAY-GROMSKI

Autor: Peter Sticzay-Gromski
Miesto: Záhradnícka ulica, Bratislava
Realizácia: máj 2005 – január 2007

Kompaktná hranolovitá hmota objektu nadväzuje na blokovoú zástavbu Záhradníckej ulice. Objekt je orientovaný smerom dovnútra, k vnútornej záhrade na úrovni 2. NP. Záhrada sa do mestského exteriéru otvára dvoma otvormi väčšej miery. Blok je perforovaný aj zhora, čím sa oslabuje jeho mohutnosť. Čítáciou vnútroblokovej záhrady je „zelená kocka“, vysunutá do Záhradníckej ulice, porastená brečtanom a nesúca spojenú trojicu stromov v úrovni 7. NP. V juhovýchodnom rohu pozemku je veža nižšie položeným krídlom spojená s blokom na Záhradníckej ulici. Z juhu je objekt otvorený, čiastočne ho bude chrániť kompaktná výsadba borovic v južnej časti záhrady. Okná a lodžie na fasádach sú po podlažiach rytmicky posúvané, čím sa zväzňuje kompaktnosť hranolovej kompozície. Vzhľadom na vysokú úroveň spodnej vody má objekt len jeden suterén, v ktorom je situovaná garáž, technická vybavenosť objektu a pivničné komory pre obyvateľov domu. Na prízemí sú komerčné priestory so samostatnými vchodmi, dve recepcie pre rezidentov a vo vnútrobloku zastrešené exteriérové parkovanie. Na východnej strane sú apartmány a byty s predzáhradkami. Záhrada nad parkoviskom je pozdĺžne rozdelená otvorom pre osvetlenie a vetranie parkoviska a späťne zošitá drevenými mostíkmi. Na úrovni záhrady prebieha aj distribúcia návsťovníkov a obyvateľov objektu do jednotlivých vertikálnych jadier. Obidve exteriérové chodby (podlubia) sú otvorené do záhrady. Trakt situovaný pozdĺž Záhradníckej ulice je na 2. NP určený pre administratívu. Všetky ostatné priestory domu na 2. NP až 12. NP sú vyplnené bytmi. Byty sú rôznych veľkostí, prevažne malometrážne, so zasklenou lodžiou alebo terasou. Byty v navrhovanom objekte sú prístupné z chodieb. Severná orientácia fasády do Záhradníckej ulice je eliminovaná mezonetovými bytmi, takže každý byt v severnom krídle má aj južnú orientáciu do záhrady. Ostatné byty majú južnú, východnú alebo západnú orientáciu.

V objekte je inštalovaných päť výtahov. Objekt je založený na doske z vodostavebného betónu hrúbky 75 až 85 cm. Podložie bolo zhotovené štrkovými pilótami. Octopus má železobetónovú stenovú konštrukciu, v severnom trakte s priečnymi stenami, v ostatných s pozdĺžnymi. Modulová osnova je 7,2 x 6,0 m. Hmotu nad väčším otvorom v tele stavby (na Mraziarenskej ulici) prenášajú železobetónové nosníky tvorené obvodovými a chodbovými stenami. Strešný plášť je navrhnutý s dôrazom na ekonómiu. SBS modí kovaný plášť s polyesterovou vložkou a bridličným posypom je natavený na polystyrén s nakaširovaným asfaltovým pásom. Obvodový plášť tvoria fasádne dosky Cembonit v kombinácii s doskami Tresa na hliníkovom rošte so zateplením (prevetrávaná fasáda). Výplne otvorov sú plastové alebo hliníkové. Plastové okná majú z exteriéru hliníkový klip, ktorý zabezpečuje ich rovnaký vonkajší vzhľad. Architekt Ivan Gürtler v časopise ARCH napísal: „Objekt zaujme viacerými dômyselnými architektonickými a stavebno-konštrukčnými detailami, s ktorými sa dostal dom do polohy experimentovania a hľadania. Je skôr protagonistom názorov tých mladších, ktorí v ňom vidia odpúťanie sa od konvencií a tradičných foriem bytových domov.“

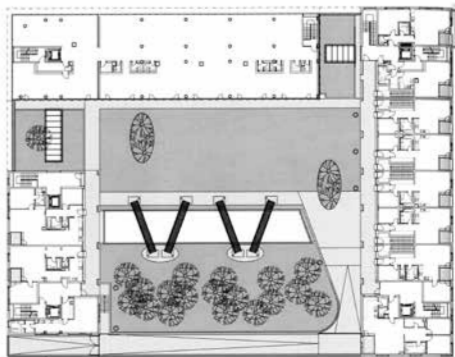
Uličný pohľad. Foto: Pafo Safko. Zdroj: Projekt, roč. XLIX, č. 5 – 6/446/2007, s. 129.

19

Interiér – vstupný priestor. Foto: Pafo Safko. Zdroj: Projekt, roč. XLIX, č. 5 – 6/446/2007, s. 131.

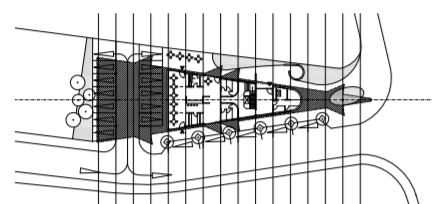
Pôdorys 2. NP – záhrada. Zdroj: Projekt, roč. XLIX, č. 5 – 6/446/2007, s. 130.

CENA DUŠANA JURKOVIČA ZA ROK 2008

BYTOVÝ DOM TRIANGOLO, NITRA

IVAN MATUŠÍK, SEBASTIÁN NAGY

Autori: Ivan Matušík, Sebastian Nagy
Miesto: Spojovacia ul., Nitra
Realizácia: 2008

Pôdorys 1. NP

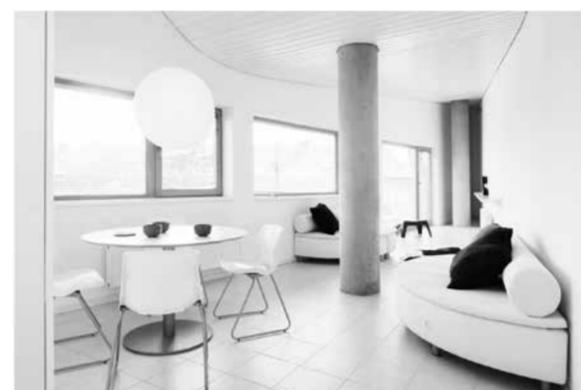
Pôdorys 1. NP + Bočný pohľad.
Zdroj: Cena Dušana Jurkoviča 2008, Vydavateľstvo Spolku architektov Slovenska, 2008, s. VI.

Bytový dom TRIANGOLO vznikol ako dialóg medzi prírodnými danosťami, mestom a stavebnou lokalitou. Nitrianska pahorkatina, Zobor a meander rieky Nitra predstavovali základné inšpiratívne dominanty. Trojuholníková parcela a vlnovkovú strechu spolu s dispozičnou a materiálovou koncepciou napokon sformovali architektúru do jej výslednej podoby. Z typologického hľadiska ide sčasti o trojtrakt, ktorého chodby osvetľuje po celej výške denným svetlom koncový vertikálny svetlík. V architektonickom vyjadrení dominuje monomateriálnosť, dve fasády rovnakého vzhľadu a zaoblená časť strechy s kupolami. Dispozičný i konštrukčný princíp sa odvíja od nosných železobetónových jadier, ktoré umožnili vytvorenie bytov v rôznych veľkostných kategóriách. Osobitú koncepciu avizuje i domový znak umiestnený pri vstupe do domu.

Foto: Bobo Boška. Zdroj: Cena Dušana Jurkoviča 2008, Vydavateľstvo Spolku architektov Slovenska, 2008, s. V.

Foto: Bobo Boška, Ivan Karlik. Zdroj: Cena Dušana Jurkoviča 2008, Vydavateľstvo Spolku architektov Slovenska, 2008, s. V.

CENA DUŠANA JURKOVIČA ZA ROK 2014

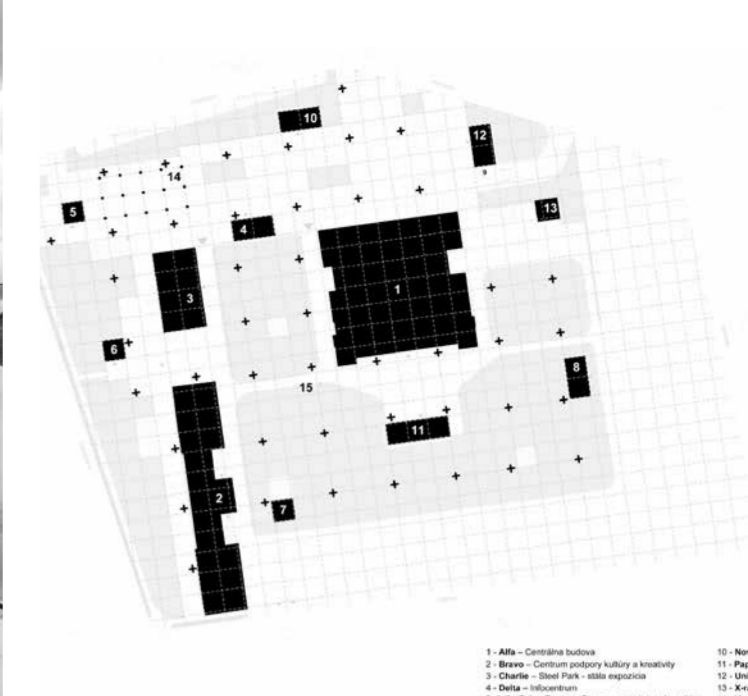
KASÁRNE/KULTURPARK KOŠICE

IRAKLI ERISTAVI, PAVOL ŠILLA, MARCEL BENČÍK, GABRIEL BOŽENÍK, MILAN VLČEK, SILVIA ŠILLOVÁ

Autori: zerozero
Irakli Eristavi, Pavol Šilla, Marcel Benčík, Gabriel Boženík, Milan Vlček, Silvia Šillová
Miesto: Kukučínova ul., Košice
Realizácia: 2013

Komentár autorov:
Kasárne/Kulturpark sú novodobým typom kultúrnej inštitúcie, ktorá poskytuje priestor na tvorbu a prezentáciu súčasnej kultúry a umenia – hudby, literatúry, ľmu, vizuálneho umenia, divadla a tanca. Kultúrne centrum je najväčším investičným zámerom projektu Košice – Európske hlavné mesto kultúry 2013. Ide o revitalizáciu rozsiahleho areálu, vytvorenie novej kreatívnej, vzdelávacej a oddychovej štvrte Košíc, neďaleko historického centra mesta. Nové kultúrne centrum Kasárne/Kulturpark sa rozprestiera v historickom areáli kasární z poslednej dekády 19. storočia. Blízkosť centra, výborná dopravná a pešia dostupnosť predurčili premenu tohto pôvodne introvertného komplexu na moderné verejné centrum kultúry, umenia a spoločenského diania. Jasná organizácia, geometria, konštrukcia a proporcia budov rešpektujúca pôvodné objekty i stromy v parku odráža striktnú povahu vojenského komplexu. Odstránenie múry ohraničujúceho areál umožnilo vytvoriť verejnú urbánnu plochu ako priestor interakcie navrhovaného komplexu a okolitých mestských štruktúr. Historický park vnútri areálu, ktorý má mimoriadne kvality a integračný potenciál, doplnia novovytvorená urbánna

1. Atka – Centrálna budova
2. Brána – Centrum podoby kultúry a kreativity
3. Charles – Steel Park – vlna expanzia
4. Džba – vlnovčiarina
5, 6, 7. Ečka, Fackel, Oscar – workshopové pavilóny
10. Novevstava – workshop
11. Pasa – kasárne
12. Ustávanie – pavilón hospodárskej školy
13. Kráľ – technická zložka
14. Yankov – informačná pergola

Situácia

placha. Rozhranie medzi týmito dvoma verejnými priestormi tvoria gúry historických budov. V obidvoch prostrediach sa uplatňujú nové pavilónové stavby, ktoré formujú aj novú hladinu komunikácie medzi obidvoma prostrediami. Tieto solitéry drobnej miery vytvárajú jasne de novanú a odlišiteľnú štruktúru rozvinutú v celom komplexe. Ich architektonické stvárnenie je lapidárne: transparentné plochy fasád zviditeľňujú procesy odohrávajúce sa v interiéri, zatiaľ čo re exné plochy z vysokošetenej nehrdzavejúcej ocele odzrkadľujú okolie.

Hlavné schodisko. Foto: Branislav Hovorka. Zdroj: Cena Dušana Jurkoviča 2011, Vydavateľstvo SAS, 2011, s. 7.

CENA DUŠANA JURKOVIČA ZA ROK 2011

CENTRÁLA RMY PHOENIX – ZEPPELIN BANSKÁ BYSTRICA

BRANISLAV HOVORKA, ŠTEFAN MORAVČÍK, MARTIN PAULINY, ATELIÉR PHA BANSKÁ BYSTRICA

Autori: Branislav Hovorka, Štefan Moravčík, Martin Pauliny
Miesto: Zvolenská cesta 14605/50, Banská Bystrica – Kráľová
návrh, projekt: 2007 – 2009
Realizácia: 2009 – 2011

Užívateľ stavby sa zaoberá predajom, servisom a požičiavaním stavebných strojov. Stavba obsahuje servisné, skladové a administratívne prevádzky. Centrom administratívnej časti je átrium pri severnej fasáde. Táto koncepcia vychádza z nevyhnutnosti chrániť prevádzku proti rušivému pôsobeniu príľahlej rýchlostnej cesty a v letných mesiacoch blokuje nízke ranné a večerné slnko. Vnútri budovy sa átrium mení na halu s pracoviskami prvého kontaktu, ktorú na poschodiach formou galérií obklopujú otvorené kancelárske pracoviská administratívnych oddelení. Fasády sú technicistické, pričom ich podstatnými prvkami sú okrem átria aj exteriérové požiarne schodisko na západnej fasáde, veľký skladový regál, „remný výklad“ na južnej fasáde a panoramatické okno zasadacích miestností na východnej fasáde. Z hľadiska materiálov použitých pri výstavbe je zaujímavým opláštenie budovy z hliníkového ťahokovu.

Pôdorys
Zdroj: Cena Dušana Jurkoviča 2011, Vydavateľstvo SAS, 2011, s. 6.

Átrium. Foto: Branislav Hovorka. Zdroj: Cena Dušana Jurkoviča 2011, Vydavateľstvo SAS, 2011, s. 6.

Vizuálna i faktická komunikácia medzi objektmi vytvára sieť pokrývajúcu a zjednocujúcu celé riešené územie. Mriežka určuje lokalizáciu 3D objektov nesúcich konkrétny architektonický program, rovnako ako 2D plochy pódii, platforiem pre rôzne udalosti a aktivity, ktoré sa uplatňujú na urbánnej ploche aj v parku. Niektoré pozície v rámci mriežky sa takto stávajú trvalo obsadenými, niektoré zostávajú výzvou pre ich obsadzovanie v čase. Zahusťovanie štruktúry je možné len dočasnými demontovateľnými objektmi určenými na konkrétne časovo a sezónne limitované podujatia odohrávajúce sa v severnej časti urbánnej plochy. Ďalšie zahusťovanie štruktúry je možné obsadzovaním jednotlivých pozícií mriežky výtvarnými dielami a inštaláciami.

Foto: zerozero archiv, Ján Tekeľ, Robo Kožan, Jaro Valko

REFLEXIE ARCHITEKTÚRY

V priebehu septembra až decembra 2016 sa uskutoční v rámci predmetu Súčasné trendy v architektúre na Fakulte architektúry STU v 2. stupni inžinierskeho štúdia projekt Reflexie architektúry. Jeho cieľom je obohatiť a prehĺbiť architektonickú diskusiu v prostredí fakulty a zasadiť ju do širších spoločenských, historických a geografických súvislostí. Predmet priblíži aktuálne trendy v architektúre prostredníctvom série 11 prednášok vybraných osobností. Vybraní architekti predstavia svoj autorský prístup, objasnia východiská svojej tvorby, zdôvodnia formálne preferencie, uvedú vzory a inšpirácie svojej tvorby. Okrem

diskusii, ktoré sú štandardnou súčasťou každej prezentácie, predmet zavádza formát krátkych kritických textov, prostredníctvom ktorých budú študenti reagovať na prezentovaného autora a jeho dielo. Architekt tak získava bezprostrednú reakciu na svoju architektúru a študenti dostanú možnosť kultivovať svoje názory na architektúru aj svoje schopnosti v odbornom písaní. Stručné texty v maximálnom rozsahu 1800 znakov vytvoria študentom rámec na prezentáciu vlastného názoru na tvorcov a súčasne ich podnietia k exaktnejšej formulácii vlastných postojov. Prezentácie architektov aj krátke texty budú na záver projektu publikované. Prednášky sú primárne zamerané na poslucháčov 2. stupňa študijného odboru Architektúra a urbanizmus, ale sú tiež voľne prístupné aj verejnosti. Pre poslucháčov je podmienkou absolvovania predmetu aktívna účasť na prednáškach a odovzdanie kritických textov v plnom rozsahu.

CHARAKTERISTIKA PROJEKTU

Projekt je zameraný na súčasnú architektúru s dôrazom na aktuálnu architektonickú diskusiu. Kladie si za cieľ vytvorenie komunikačnej platformy medzi akademickým prostredím, protagonistami súčasnej architektúry a verejnosťou. Vychádza pritom z predpokladu, že väčšina

účastníkov architektonickej diskusie sa orientuje v aktuálnych prejavoch architektúry, registruje ich formálne znaky aj hlavných protagonistov, nepozná však genézu týchto prejavov, súvislosti a dôvody ich vzniku. Ambíciou projektu preto bude zasadiť aktuálnu architektonickú diskusiu do širších spoločenských, historických a geografických súvislostí a pritom upozorniť na vnútorné architektonické súvislosti. Projekt priblíži aktuálne trendy, významné osobnosti, školy či zoskupenia. Zameria sa na odkrytie javov a procesov, ktoré stoja v pozadí vzniku súčasnej architektúry, respektíve ju priamo ovplyvňujú. Vybraní architekti predstavia svoj autorský prístup k navrhovaniu, objasnia východiská tvorby, zdôvodnia formálne preferencie, uvedú vzory a inšpirácie svojej tvorby. Dotknú sa pritom tém, ako sú tradícia a inovácia, architektonický výskum a experiment v architektúre či architektonický aktivizmus. V rámci jednotlivých prezentácií sa bude tematizovať vzťah centra a periférie, otázka štýlov, smerov či izmov, ako je modernizmus, regionalizmus, lokalizmus i personalizmus. Prediskutujú sa individuálne aj kolektívne stratégie architektonickej tvorby. Svoju účasť na pilotnej sérii prednášok prisľúbili: Martin Drahovský, Irakli Eristavi, Martin Jančok, Juraj Koban, Peter

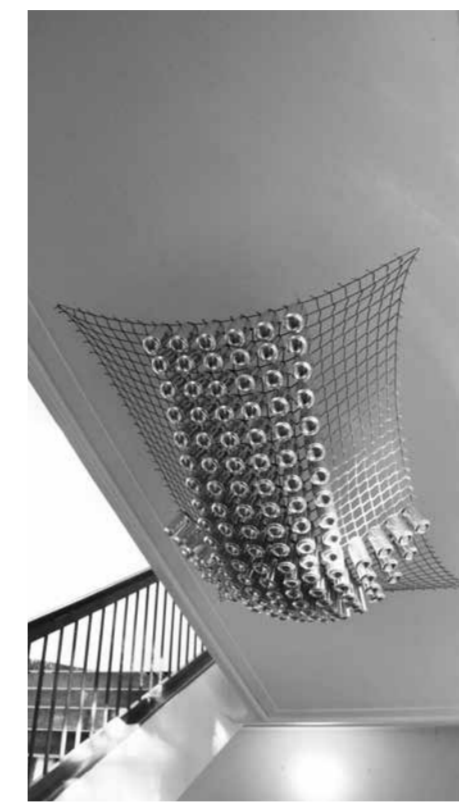
Moravčík, Samuel Netočný, Pavol Paňák, Štefan Polakovič, Ján Studený, Matúš Vallo, Imrich Vaško a Tanja Buijs Vítková. Ambíciou tejto vzájomnej reflexie je kultivácia odbornej diskusie ale aj zdokonaľovanie schopností v oblasti písomného prejavu. Projekt predstavuje pilotné podujatie v rámci dlhodobého zámeru vytvoriť a udržať na Slovensku živú nezávislú diskusiu o vnútorných otázkach architektúry. Súčasťou výstupov projektu bude aj publikácia prezentáciami architektov a výberom najlepších krátkych kritických textov ku každej prezentácii. Autormi koncepcie sú prof. Henrieta Moravčíková, arch. Nina Bartošová, arch. Martin Zaiček. Projekt finančne podporil Fond na podporu umenia. V čase vyjdenia tohto príspevku v ILFE 2 boli zrealizované prvé dve prednášky architektov: 26. septembra 2016 Pavla Paňáka na tému Tradícia a inovácia a 3. októbra 2016 Martina Drahovského na tému Regionalizmus a organická architektúra. Ďalšie prednášky mali 10. októbra 2016 na tému Personalizmus a architekt Juraj Koban a 17. októbra 2016 na tému Architektonický výskum a parametrické navrhovanie prof. Imro Vaško.

— red. upr. ID —
Foto: Nina Bartošová

arch. Martin Drahovský

arch. Pavel Paňák

ŠTVRTÝ MANIFEST NA FA

Festivalová sezóna sa už síce skončila, ale nie pre architektov! Po oficiálnych otvoreníach akademického roku na STU a oslavách 70:40 na FA STU sa opäť dalo voľne zabaviť: zoznámiť sa s novými prvkami, privítať so starými spolužiakmi a baviť sa čo srdce ráči už štvrtý rok na MANIFESTE. Prvákov i neprvákov privítali Bobsan, DJ RE5, Archtung bar s limonádami, koláčikmi, možno aj s pohárom vína či piva a pre mnohých posledná letná grilovačka. Zábava, chill-out nálada, spomínanie na leto – to všetko vytvorilo podmienky ako sa čo najbezbolestnejšie vrhnúť do povinností nového semestra tým správnym smerom. No a ako obyčajne, bola tu tiež Burza skrípt.

CANBRIDGE NA FA

Plechovky s nápojmi? Nápoje v plechovkách? Dnes si náš život bez nich ani nevieme predstaviť. Sú praktické, ľahké, nerozbitné, dobre prenosné aj pohodlne uskladniteľné. Dá sa v nich kúpiť rovnako pivo tak aj káva a iné nealkoholické nápoje. Keď sa pozrieme do histórie, svet pozná plechovky na nápoje od roku 1935 z USA, kde bola predstavená prvá plechovka na pivo a o dva roky neskôr sa tam do plechoviek začali dávať aj nealkoholické nápoje. Časom sa vyvíjal tvar, veľkosť, forma a menila sa aj hmotnosť plechoviek. V roku 1951 mala jedna plechovka 83 gramov, v roku 1974 už iba 38 a dnes má pollitrová plechovka len 16 gramov. Ruka v ruke s výrobou sa venuje pozornosť recyklácii, recyklácia plechoviek šetrí primárne surovínové zdroje a znižuje spotrebu energie o 95 %. V roku 2011 bolo v Európe zrecyklovaných 72 % všetkých plechoviek, v Čechách a na Slovensku je toto percento výrazne nižšie. Cieľom na rok 2020 je zrecyklovať až 80 % plechoviek. Kreatívny projekt Canstarter si klade za cieľ motivovať mladých ľudí, aby recyklovali nápojové plechovky. Za ním stojí neziskové združenie BevCan East, ktoré netradičnou formou poukazuje na výhody plechoviek ako nápojových obalov a ich nevhodné a netradičné využitie. Nápojové plechovky sú pritom nekonečne veľa krát recyklovateľné, a to bez straty kvality materiálu. Zo všetkých nápojových obalov práve plechovky ponúkajú najdlhšiu životnosť. Študenti Ústavu dizajnu Fakulty architektúry STU v Bratislave sa zapojili do kreatívneho projektu pre školy pod názvom CANbridge. Úloha bola jednoduchá: kreatívnym a hravým spôsobom podporiť ideu recyklácie medzi študentmi Fakulty architektúry a poukázať na nekonvenčné využitie materiálu, z ktorého sa tieto nápojové obaly vyrábajú. Študentky tretieho a štvrtého ročníka vytvorili interaktívnu 15-metrovú inštaláciu s názvom University of CANbridge, ktorá ukrýva takmer desať tisíc plechoviek. Inštalácie v ošarpa-

arch. Gabriela Rolenčíková a arch. Vladimír Hain

prof. Henrieta Moravčíková a doc. Lubica Vitková, dekan FA STU

nom priemyselnom neupravenom interiéri starej známej kotolne na Fakulte architektúry majú vždy atmosféru. Umiestnenie inštalácie CANbridge bolo doplnené svetelnými efektmi a hudbou a vytvorilo skutočné premostenie v prenesenom význame most medzi ľahostajnosťou a naliehajúcou potrebou recyklácie. Inštalácia University of CANbridge, ktorá bola súčasťou zahájenia nového akademického roka Manifest 2016 sa dala pozrieť na Fakulte architektúry od 21. septembra - 5. októbra 2016. Koordinátormi projektu boli za BevCan East: Adam Cagán, za FA STU: Zuzana Turčíková a Petra Šišťáková.

red. upr ID: podľa: <http://www.beveragecan.info/sk/canstarter/> a http://www.fa.stuba.sk/sk/dianie-na-fakulte/aktuality/canbridge-na-fakulte-architektury.html?page_id=6209
Foto: Irena Dorotjaková

TÉMA OBCHODNÁ

Nesúrodá Obchodná ulica v centre Bratislavy podlieha impulzívnym nekonceptným zásahom už desaťročia. Počas pracovného dňa tu vládne pretlak rôznorodých vizuálnych aj inak rušivých podnetov, ruch, špina, hluk, stres a chaos. Neustále presúvanie ľudí, tovarov, premávka električiek a áut a to aj napriek tzv. „pešej zóne“ toto vo svojej podstate atraktívne územie, v dotyku s mestskou pamiatkovou rezerváciou, handicapuje. Ulica trpí náhodnými javmi a prevádzkovými kolapsami a je jedným z reprezentantov živelného rozvoja v hlavnom meste.

Mesto Bratislava naposledy riešilo Obchodnú ako súčasť projektu kompletnej rekonštrukcie električkovej radiály od tunela cez most nad Staromestskou ulicou, Kapucínsku ulicu, Župné námestie, Hurbanovo námestie až po Floriánske námestie, kde sa okrem električkovej trate zviezli aj kategórie ako skvalitnenie architektúry a humanizácia verejných priestorov, nebola na ne vypísaná verejná architektonicko-urbanistická súťaž.^[1] Ako Henrieta Moravčíková píše: „Bratislavu charakterizuje, ako mnohé postsocialistické mestá strednej Európy, neustála premena urbánnej štruktúry, ktorá je ako neplánovaný, neriadenejší a málo predvídateľný proces neoddeliteľnou súčasťou existencie mesta v priebehu celého 20. storočia.(...) Obchodná ulica, niekdajšia Uhorská, Schöndorfská či Molotovova, patrí k najstarším stredovekým predmestiam. Napriek tomu jej aktuálna podoba najväčšmi odráža práve spoločenské zmeny, stavitelské ambície a architektonické diskusie ostatného storočia.“^[2] Vďaka problematickosti územia vydanie publikácie, ktorá prezentuje komplexnejší pohľad na územie, poskytuje analýzy aj návrhy, ktorá uvádza tému od historického kontextu, dáva priestor odborníkom, ale aj študentom, je vynikajúcim podnetom, ktoré overuje možnosti územia a ukazuje potenciál a druhy riešení. Publikácia *Obchodná – zbúrať, prestavať, dostavať* vznikla na pôde fakulty v spolupráci viacerých architektov z fakulty, odborníkov z praxe a študentov. Editormi publikácie sú architekti Gabriela Rolenčíková a Vladimír Hain a vydalo ju Vydavateľstvo STU. Úvod, záver a zadanie napísala prof. Henrieta Moravčíková a s arch. Laurou Pastorekovou sa podieľala na kapitole o *Historickom vývoji urbánnej štruktúry na Obchodnej*. Kapitulu *Potenciál medzisektorovej spolupráce na rozvoji štvrte* spracovala arch. Dominika Belanská a *Socioekonomickú štúdiu Obchodnej ulice* Petra Haveltská, Igor Marko a Milota Sidorová z ateliéru Marko&Placemakers, ktoré ú zvlášť hodnotnou časťou. O *Výhodnotení fotografickej súťaže Obchodná na Obchodnej* napísal prof. Lubo Stacho. Publikácia predstavuje

riešenie Obchodnej v študentských ateliérových prácach Ateliéru navrhovania III a vo fotodokumentácii zachytáva aktivity, ktoré sa v posledných rokoch týkali medializácie a snahy o posun pri riešení Obchodnej. Moravčíková v publikácii charakterizuje architektonickú profesiu orientovanú „predovšetkým na kreativitu a vytváranie originálnych riešení“ na čo je rovnako smerované aj súčasné vzdelávanie „determinované modernou paradigmou“ a pod vplyvom „zakladateľov architektonického vzdelávania na Slovensku“. Ťažisko výučby budúcich architektov spočíva na ateliérových projektoch, s cieľom podnietiť tvorivosť a inovatívnosť a menej sa venuje teoretickej príprave, štúdiu histórie a kritickému premýšľaniu. V prípade zadania Obchodná to bolo v minulosti riešené viackrát, územím sa zaoberali architekti v rôznych obdobiach, ich návrhy neboli len predstavením vlastných riešení a konceptov, ale reprezentovali aj dobový názor o prestavbe tejto urbanistickej štruktúry. Henrieta Moravčíková identifikuje v 20. storočí tri zlomové prístupy: funkcionalistický z tridsiatych rokov, modernistický zo šesťdesiatych rokov a postmoderný z osemdesiatych

rokov.^[3] Študenti si mali vybrať jeden z prístupov, použiť vyextrahované princípy a uplatniť ich vo vlastnom návrhu. Príležitosť na predstavenie tejto novej a podnetnej publikácie Obchodná zbúrať, prestavať, dostavať sa naskytla hneď v prvý týždeň akademického roka 2016/17 21. septembra 2016 sa, vo foyeri na Fakulte architektúry STU, v rámci Manifestu 2016.

prof. Lubo Stacho

1, Obnovila sa dlažba, komunikácie, chodníky, sadové úpravy, verejné osvetlenie, inžinierske siete, drobná architektúra a i. bolo to takmer 40 objektov za investíciu 320 miliónov korún. Bolo to v roku 2006 a Bratislavské noviny napísali: „Vznikla tu nová atraktívna pešia zóna aj mimo mestskej pamiatkovej rezervácie. Celková plocha upravených priestranstiev bola 40-tisíc štvorcových metrov. Rekonštruovalo sa v troch samostatných celkoch, ktorými boli Župné námestie, Hurbanovo námestie a Obchodná ulica. Okrem rekonštrukcie električkovej trate sa podľa návrhu architektov z ateliéru Bogár Králik Urban rekonštruovali aj súvisiace verejné priestory. Novú podobu dostalo námestie pred kapucínskym kostolom, ako aj zhrmažďovací priestor pred Kostolom najsvätejšej trojice. Rekonštrukciou vznikol veľkorysý kvalitný mestský priestor, v ktorom sa uprednostňuje peší pohyb pred automobilovou dopravou a súčasne vyhovuje aj pohybu zdravotne postihnutých občanov... Je predpoklad, že vynovená Obchodná ulica sa stane popri tradičnom korze druhým centrom mesta.“ Zdroj: http://www.bratislavskenoviny.sk/hajnovsie-spravy-z-bratislavy/doprava/nova-pesia-zona-na-obchodnej-je-skolaudovana.html?page_id=6300

2, MORAVČÍKOVÁ, Henrieta: *Obchodná, zbúrať, prestavať, dostavať*. Vydavateľstvo STU, Bratislava, 2016, s. 8.

3, MORAVČÍKOVÁ, Henrieta: *Obchodná zbúrať, prestavať, dostavať*. Vydavateľstvo STU, Bratislava, 2016, s. 6.

4, Ibid.

prof. Henrieta Moravčíková a arch. Laura Pastoreková

arch. Tomáš Hanáček moderoval

Editori s Milanom Šabom z tlačiarň Forpress

dekan FA STU doc. Lubica Vitková s prof. Lubom Stachom

KUBINSKÝCH LEVEL V KOŠICIACH

Slovenskí výtvarníci Monika a Bohuš Kubinský pripravili ďalšiu inštaláciu, ktorú možno pridať do série výtvarných projektov šitých na mieru konkrétnemu priestoru, tzv. „site specific“ výstav. Výstava pod názvom LEVEL od 28. septembra 2016 do 29. januára 2017 v priestoroch Východoslovenskej galérie v Košiciach prenesie diváka do sveta plného neistôt a naliehavých odkazov, do sveta na pomedzí hmatateľného a virtuálneho. Po úspešných výstavách v DOXe v Prahe (2014) a v At Home Gallery v Šamoríne (2015) prinášajú svoje umelecké poslanstvo Kuábinskí do Košíc. Výstavou uzatvárajú súbor predchádzajúcich projektov, zameraných na hrôzy vojen a postavenie človeka v nich.

Hlavným materiálom použitým na stvárnenie tohto posolstva, sa stali časti pôvodného vojenského opevnenia – guľové bunkre obranného valu z 2. svetovej vojny, ktoré výtvarníci zachránili pred zničením. Silný výtvarný i emotívny náboj v rozmerných železobetónových guľoch rozvinuli do netradičnej priestorovej inštalácie. Vďaka technológii rozšírenej reality diváka ešte prenikavejšie zapájajú do výtvarného zážitku s cieľom silnejšie precítiť prirodzenú sochársku krásu guľových bunkrov, ale aj hlbší zmysel výstrahy ukrytej v ich historickej pamäti.

Manipuláciou a vytrhnutím guľ z ich prirodzeného kontextu dosahujú autori kontrastné zvýraznenie obsahovej stránky umeleckého projektu. Výrazné sochárske kvality tejto utilitárnej vojenskej štruktúry a vidia umelci v skupine ochrannej mikro-architektúry ako akéhosi archetypálneho vajčka, ktorý sa stáva „intímnym obydľím vojaka/človeka“, ale aj „nádobou jeho duše“.

Námet už autori predtým použili v sugestívnych dvoch „site-specific“ inštaláciách vo „Front Line“ v Prahe a v „Depozite frontovej línie“ v galérii At Home Gallery – Synagóge v Šamoríne. Aktuálny tretí projekt, koncipovaný pre nový priestor, pracuje tiež s výrazným prvkom intermedialnosti. Základom sú železobetónové „kugelbunkre“, ktoré však autori interpretujú aj vo virtuálnom priestore: vytvárajú ich digitálne kópie, ktoré sa vznášajú v priestore a zviditeľňujú len prostredníctvom špeciálnej aplikácie „augmented reality“ (rozšírenej reality) v prítomných tabletoch. Transparentné guľové fragmenty krúžia vo sférických formáciách, interaktívne reagujú na diváka a ponúkajú mu viaceré možnosti čítania: „klbká pamäti“, spomienky či duše ľudí ukrytých v železobetónových skupinách. Takto odhmotňujú ťaživú minulosť bunkrov, aby „v odpustení“ vystúpili k nebesám?

Virtuálne a fyzicky prítomné sa v danej umeleckej inštalácii spája do jedoliateho celku. Je zviditeľnená v architektonickom poli priestorov galérie a diváka vŕhajú do interaktívnych osídel tak, aby mohol vnímať nielen prirodzenú sochársku kvalitu „kugelbunkrov“, ale aj hlbší zmysel (ako naliehavý odkaz výstrahy), ukrytý v ich historickej identite. Projekt finančne podporil: Fond na podporu umenia.

red. upr. podľa TS-
fota: Pato Sařko

FRESH ART NA FA

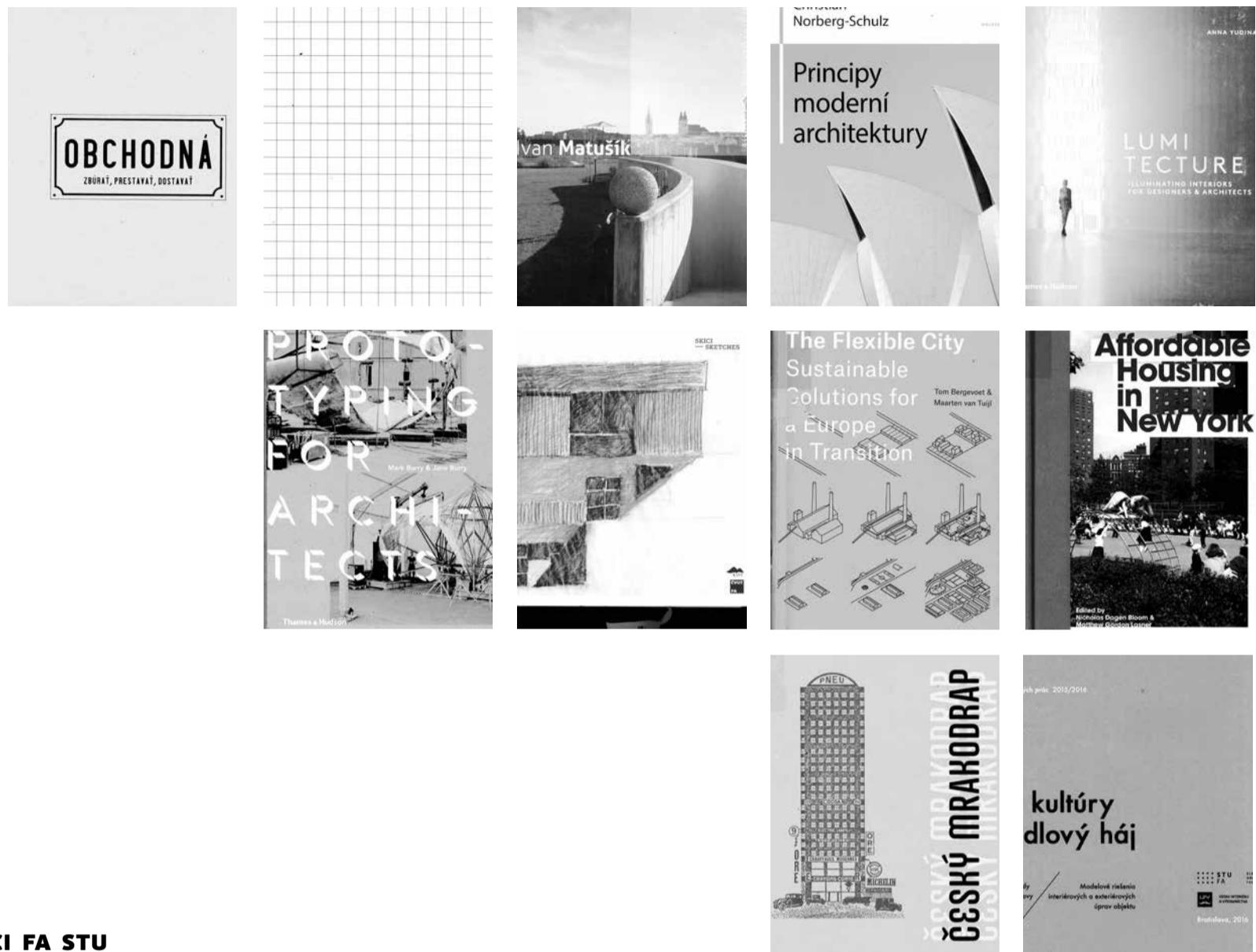
Ústav výtvarnej tvorby a multimédií FA STU a Freshmen's Gallery s finančnou podporou Fondu na podporu umenia pripravili pre študentov, absolventov a širokú verejnosť výstavu v priestoroch FA STU a cyklus prednášok o mladom umení. Autorkou projektu a za výberom autorov je Mgr. art. Paulína Ebringerová, doktorandka na Ústave multimediálnej tvorby. Cieľom projektu bolo spojenie voľného umenia s technicko-umeleckými odborními, prepojenie mladých autorov, umožnenie spolupráce, rozšírenie prehľadu v tvorbe a v iných odvetviach umenia. Inštalácia voľného umenia vo verejných priestoroch Fakulty architektúry mala za cieľ

vzbudí záujem o súčasné mladé umenie v študentoch technicko-umeleckých odborov, ktoré môžu podporiť vo svojich projektoch. Cieľom projektu je podpora umenia, otvorenie novej oblasti, ktorá umenie vkladá do interiérov, ktoré nie sú galerijnými priestormi. Otvorenie presahov v tvorbe má za cieľ oboznámiť mladých absolventov v ich práci a verejnosti v oboznámení s ich tvorbou. Prednášajúci a vystavujúci autori: Žofia Dubová / Peter Cvik + Silvia Brna / Dominika Žáková / Zuzana Sabová / Andrea Kopecská. Prednášky sa uskutočňujú od 29.9. do 3.11. v miestnosti č. 117 vždy o 17:00 hod. Výstava v priestoroch FA STU potrvá do 31.11. 2016

OCENENIE LITERÁRNEHO FONDU

Literárny fond podporuje aj autorov vedeckých a odborných diel, štúdií a príspevkov a autorov počítačových programov a tento rok ocenil aj publikáciu, ktorú vydali naši kolegovia vo Vydavateľstve STU. Výbor Sekcie pre vedeckú a odbornú literatúru a počítačové programy na júnovom zasadnutí udelil publikácii **Solárna stratégia udržateľného mesta** Ing. arch. Jána Legényho, PhD. a Ing. arch. Petra Morgensteina, PhD. Prémium za vedeckú a odbornú literatúru za rok 2015. Slávnostné odovzdávanie cien sa uskutočnilo 22. septembra 2016 v Zichyho paláci v Bratislave. Kolegom srdečne gratulujeme!

NOVINKY V KNIŽNICI FA STU

- HAIN, V. – ROLEŇČIKOVÁ, G. –eds.: Obchodná. Zbúrať, Prestavať, Dostavať. Vydavateľstvo STU, Bratislava: 2016
- ŠPAČEK, R. – ŠÍP, L. –eds.: Vzdelávanie architekta na Fakulte architektúry STU v Bratislave. Publikácia o histórii, obsahu, formách a metódach výučby. STU FA, Bratislava 2016
- MATUŠÍK, I.: Život s architektúrou II.. Vydavateľstvo SAS, Bratislava: 2015
- NORBERG-SCHULZ, CH.: Principy moderní architektury. Malvern, Praha: 2016
- YUDINA, A.: Lumitecture. Thames & Hudson, Londýn: 2016
- BURRY, M. – BURRY, J.: Prototyping for Architects. Thames & Hudson, Londýn: 2016
- STEMPEL, J. – KOŇATA DOLEJŠOVÁ, K. – BRACHTL, D. – TESAŘ, J. J.: Skici-Sketches. KANT - Karel Kerlický, Praha: 2015
- BERGEVOET, T. – VAN TUIJL, M.: The Flexible City. Sustainable Solutions for a Europe in Transition. nai010 publishers, Rotterdam: 2016
- BLOOM, N.D. –ed. – LASNER, M.G.–ed.: Affordable Housing in New York. Princeton University Press, Princeton: 2016
- VORLÍK, P.: Český mrakodrap. Paseka, Praha: 2015
- VINÁRČIKOVÁ, J.: Dom kultúry Zrkadlový háj. Netradičné pohľady na úpravy interiérových priestorov / Modelové riešenia interiérových a exteriérových riešení objektu. Nakladateľstvo STU, Bratislava: 2016

Knižnica FA
- bfis - 21.10.2016

INFORMAČNÉ LISTY FA STU BRATISLAVA

ročník 24, 2016/2017, # 2 október

Prvý raz vyšlo ako Informačný bulletin v marci 1992.

VYDÁVA: FA STU, Námestie slobody č. 19, 812 45 Bratislava

ŠÉFREDAKTORKA: Ing. arch. Irena Dorotjaková

KONTAKT: 0918 665 026, 02 / 57276178

E-MAIL: dorotjakova@fa.stuba.sk

DIZAJN/LAYOUT: Lenka Hámošová, MDes.

FOTOGRAFIE: Mgr. art. Matej Kováč,

Ing. arch. Irena Dorotjaková, archív FA STU

ISSN 1337-2475

REGISTRÁCIA MK: EV 2962/09

70:40:

VÝROČIE VÝUČBY ARCHITEKTÚRY
VÝROČIE ZALOŽENIA FA STU

Za obsah dodaného príspevku zodpovedá autor.